TIMOCUL

REVISTA DE LUPTA NAȚIONAL-CULTURALA

C U P R I N S

PAGINA TRADIȚIEI ȘI FOLKLORULUI TIMOCEAN

C R O N I C I

I N S E M N Ă R I

ANUL VII, Nr. 7—12 IULIE—DECEMVRIE 1940
ORGANUL SOCIETAȚII TIMOC A ROMANILOR
DIN VALEA TIMOCULUI ȘI DREAPTA DUNARII

TIMOCUL

REVISTĂ DE LUPTĂ NAȚIONAL-CULTURALĂ

Redactor: FLOREA FLORESCU

Anul VII, Nr. 7—12 Iulie-Decembrie 1940

STATUL NAȚIONAL-LEGIONAR ȘI ROMANII DIN TIMOC

Proclamarea statului român ca *stat național-legionar* este o consecință firească pe linia neamului în tot ce are el mai permanent. La bază stă ca temelie lupta necruțătoare dusă pe linia destinului românesc de generația de sacrificiu a Căpitanului. Căci s'a pășit direct prin moarte la *„țelul final al neamului, care este învierea“*. Biruința legionară dela 6 Septemvrie 1940, poartă în adâncuri lumina credinței în această înviere și stă ca o poruncă pentru veacurile ce vor veni, jertfa supremă a Căpitanului, împreună cu cei mai buni și mai încercați fii ai neamului. De aci pornește *noua eră legionară*, mai luminoasă, mai senină, păstrându-se *pe adevăratul drum al destinului poporului român*. Ea depășește importanța împlinirii unui ideal, căci trece total pe făgașul permanent al istoriei.

Care este adevărata menire a statului național-legionar în această eră? — Să ducă în mod necondiționat la împlinire tot ceeace se leagă direct sau indirect de această linie a neamului. Să canalizeze în timp și spațiu vrerea dinamică a spiritualităței românești, pentru cucerirea piscurilor de lumină în noua orânduire a lumii de mâine. Elementele structurale pe care se bazează statul național-legionar sunt închegările organice de pulsație și gând nou românesc. Este în esență Românul nou de mâine, este legionarul închinător la altarul Patriei, visat și creiat de Căpitan. Prin el *statul național-legionar* va fi *prezent* în cele mai depărtate colțuri locuite de Români, creind pioneri de primă linie în drumul ce-l are de străbătut. Prin el va despica cu gândul și fapta zările de lumină ale destinului nostru, purtat cu mândrie prin vifornițe de luptă.

Frământarea de veacuri a unui neam însă, nu poate rămânea închisă într'un spațiu îngrădit de linii convenționale. Căci peste ele și dincolo de ele se duce de tot atâta amar de vreme o luptă surdă pentru păstrarea unei ființe moștenite dela strămoșii noștri Daci și Romani. Ei și-au dat, de multe ori dealungul istoriei, mâna cu cărturarii și voevozii neamului în lupta lor dusă împotriva streinismului. Aceste întâlniri de o clipă au lăsat lumină în sufletele lor și ei o păstrează și azi. Căci nu odată scânteia țâșnită din buzduganul lui Mihai Viteazul a luminat cărarea Voivodului pe meleagurile locuite de Români, dincolo de Dunăre, în Balcani, pe Văile pline de lumină a

Timocului şi de aci încă mai departe. Astăzi neamul românesc s'a scuturat pentru totdeauna de formula umilitoare a păstrării drepturilor lui milenare de viaţă şi onoare în istorie. El nu o mai cere nimănui. Şi-o reclamă pe căile demnităţii. Şi-o impune prin porunca legilor şi a dreptăţii. O va împlini în cele din urmă pe drumul triumfal al biruinţii şi eroismului.

De această mândrie şi onoare legăm indisolubil soarta Românilor din Timoc. Căci această problemă ce interesează în cel mai înalt grad conştiinţa naţională nu poate rămânea în nici un caz în afara liniei de urmat şi împlinit a statului naţional-legionar. Este o *problemă de viaţă* pentru cei peste 250.000 de Români din Timocul bulgăresc şi cei peste 450.000 din Timocul sârbesc. Dar ea este mai presus de toate chestiune vitală pentru neam; chestiune de onoare pentru viitorul lui şi mai este chestiune de demnitate şi dobândirea celei mai puternice siguranţe în destinul acestui neam. Ea constitue într'adevăr o părticică din noianul de griji şi de muncă ce apasă pe umerii statului naţional-legionar în aceste zile grele. Să nu se uite însă că viitorul a sute de mii de suflete româneşti îşi cere dreptul la viaţă şi la trăire românească.

Prin *apariţia luminoasă şi fulgerătoare a Căpitanului*, ce întruchipa speranţa împlinirii visului de a întruni laolaltă tot ce-a fost şi este suflet de român, s'au cutremurat conştiinţele Românilor din Timoc şi nu fără semnificaţie a fost ecoul durerii în ziua dăruirii totale a Căpitanului, când glasul stins al unui bătrân din vremi uitate a şoptit în taină: *„Taică! Un al doilea Codreanu nu se mai naşte; ce mare rău au făcut că l au omorît!"*

Legiunea a renăscut din cenuşe, din morminte s'a ridicat; şi astăzi păşeşte pe drumul împlinirilor. De aceia, spre deosebire de timpurile de ieri când toate se făceau şi desfăceau sub grija apăsătoare a păstrării combinaţiunilor de culise, astăzi orice problemă importantă poate fi pusă răspicat şi cu fruntea sus, în lumina adevărată, fără să ne fie teamă că ea va rămânea un simplu vis sau un ideal de care să ne agăţăm. Românii din Timoc îşi trăesc destinul dintru început pe acele meleaguri. Ei n'au venit de nicăeri Aci au fost găsiţi. Aci se păstrează şi astăzi în mase compacte, în sate cu biserici ridicate din îndemnul şi din truda lor. Ei răstoarnă brazde sănătoase a pământului din veacuri. Nu l-au cumpărat dela nimeni. Nu le-a fost dat de nimeni. Dar se simt legaţi de el cum se simte stejarul înfipt adânc în inima lui. Aşa dar ei au fost stăpânii. Prin sudoarea, sângele şi oasele strămoşilor noştri s'a frământat glia şi s'a oţelit sufletul. Căci e de mirare cum s'a păstrat şi continuă a se păstra în ciuda tuturor vrăşmăşiilor vremurilor. Ei au aşteptat două mii de ani dela naştere şi până azi învierea neamului.

Ei vor să trăiască astăzi această înviere. Nu cerem dela nimeni nimic. Dar supunem conştiinţelor oamenilor vremii ţăria în dreptul şi credinţa acestor Timoceni. Nu vrem turburarea sufletelor, nici întunecarea zărilor. Vrem lumina dătătoare de viaţă, vrem înţelegerea de oameni ai realităţii şi vrem încheerea unui capitol de dureros strigăt al pierzării. Noi cei ce slujim astăzi gândul unui colţ întreg de suflete româneşti, suntem trecători. Noi nu putem însă închide ochii până ce această problemă vitală nu-şi va găsi deslegarea dorită. Bisericile li s'au închis. Şcolile la fel. Singurul bun ce-l păstrau era slujba în limba străbună. Azi nu-l mai au. Cărţi româneşti nu pătrund la ei. Nici ziar, nici reviste, nici şoapte, nici cântec, nici poezie, nici gând şi duh românesc, nici o mângâere. Sărbătorile sunt pentru ei zile triste şi amare ale vieţii. Opriţi peste tot şi de oricine, în orice manifestare lealá în graiu sau datină românească aşa cum le-a fost structura lor: daco-romană. Din mijlocul lor răsar minţi şi suflete de speranţe. Ele sunt însă înăbuşite dintru început sau sunt canalizate pe drumul ce duce la pieire: *desnaţionalizarea*. Este

durerea noastră fără leac. Este procesul ce vrem să-l oprim. Este vrerea scoaterii lor la limanul isbăvitor întru lumina şi duhul neamului celui verde. Vrem să înfrăţim durerea lor cu durerile neamului.

Vrem să facem una vrerea noastră cu vrererea lor. Slujirea pe linia permanentă a neamului în orice împrejurare va constitui pentru noi siguranţa păstrării lor în faţa oricăror furtuni lăuntrice sau din afară. Incadrarea lor în spiritualitatea neamului trebue să formeze o problemă de stat. Văzduhurile să ducă până la ei, credinţa în ziua de mâine, credinţa în desăvârşirea biruinţei celei mari şi siguranţa că orice jertfă nu-i zadarnică. Deopotrivă să ştie că nu-s singuri, că undeva se frământă minţi şi se oţelesc braţe pentru sborul spre mântuire. Puterea lor de rezistenţă sufletească să crească peste istovirea lor de astăzi. Ei n'au dat tot ce puteau da. Ei mai ales n'au dat neamului valah. Ei vor astăzi să dea tot ce în adâncurile lor zace din moşi strămoşi. Ei vor să scoată la lumină comoara de simţire ce-au închis-o în fibrele fiinţei lor de atâta veacuri de durere.

Mai presus de toate să simtă atât de puternic viziunea profetică a Legiunii şi să înţeleagă atât de bine jertfa, încât peste vifoniţe de gând să păstreze deapururi icoana numelui de român şi pentru ea să dea totul. Să formeze bastioane de lumină şi credinţă în izbucnirea năprasnică pe drumul pe care a mers Impăratul Traian. Să fie însă învierea din cenuşe a spiritului geto-dac cu faţa mereu spre lumină, spre zările albastre ale înălţimii cerurilor. Căci viaţa fără jertfă, trăire fără chemare lăuntrică la înviere, nu-şi găseşte sens în destinul permanent al neamului, singurul ce dăinueşte din veac în veac. Ei trebue să participe la tălăzuirea gigantică spre visul unui neam întreg, purtată pe umeri de titani şi în suflete înoitoare de vremi. Trezirea la viaţă nouă şi mărşăluirea în spirit de dăruire totală şi voită, să nu-i lase închişi în trecutul lor dureros.

Statul naţional-legionar, emanaţie vie a unui spirit de jertfă şi de dinamism lăuntric, pe lângă împlinirea de viitor a atâtor năzuinţi de lumină, va înscrie în paginile încărcate ale trudei sale, o problemă de viaţă pentru Timoceni, rămasă deschisă până la definitiva ei rezolvare.

Cu gândul la trecutul lor înăbuşit şi cu faţa spre viitorul lor de lumină, mărturisim încrederea desăvârsită în grija ce-o poartă noul regim Timocenilor, în aceste vremuri de limpeziri la orizont a vieţii poporului nostru.

GHEORGHE ATANASIU

NUMARUL ROMANILOR DIN BULGARIA

ISTORIC. Românii din Bulgaria sunt în continuarea statului actual politic al Românilor, ca o prelungire naturală. In imediată apropiere a Dunării ei se află în massă compactă. Istoria acestor Români este însăşi istoria poporului român organizat politiceşte, deoarece, constată atât cercetătorii istorici, cât şi filologii (Gamillscheg), că neamul românesc s'a format de o parte şi de alta a Dunării, având drept centru pentru sudul Dunării: Valea Timocului.

1. ROMÂNII DIN BULGARIA IN EVUL MEDIU

In epoca veche, a evului mediu, se ştie că se vorbeşte de numărul mare de Valahi in Bulgaria, care formau armate imense, puse in slujba până şi a lui Frederic Barbarossa, după cum atestă cronicarul german Ansbertus; erau, de fapt, două corpuri de armate auxiliare, fiindcă după cum ne spune acest cronicar, una era in Bulgaria, iar alta in Serbia. Mai erau insă şi alte armate de Români prin regiunea Moravei, fiindcă acelaşi Frederic Barbarossa a fost primit cu săgeţi pe drumul ce ducea spre Niş.

Nu incape deci nici o indoială că ceeace afirmă Novakovici pentru Bulgaria, este un adevăr, adică Românii formau a treia parte din populaţia celui de al doilea Imperiu Bulgar. Iar faptul că Românii participă la Imperiul Româno-Bulgar concomitent cu fiinţarea statelor aromâneşti sudice, indică de asemenea că numărul Românilor din Peninsula Balcanică, forma cel puţin a treia parte.

Dar numărul acestor Români a trebuit să scadă. Ei formau state izolate. Atraşi, pe de altă parte, de câmpii de văratec şi munţi de păşunat, de centre comerciale, s'au deplasat, slăbind nu numai centrele părăsite, ci pierzându-se chiar aceste elemente care plecau.

Cu toate acestea elementului românesc abia in secolul al XIX-lea avu să i se dea o lovitură, care l-a dezagregat in mare parte. Neparticipând in mod egal la drepturile redeşteptărilor naţionale, a fost sortit să se vadă mereu in luptă — din zi in zi mai grea — cu forme noi de cultură şi metode noi de desnaţionalizare.

Se poate spune că in ultimul secol am pierdut ceeace conservaseră şi transmiseseră sute de ani incoace, vremurile scurse dela intâlele amintiri de viaţă română in sud — atât de intensă, după cum am văzut, — infloritoare aproape in epoci concomitente cu inflorirea poporului bulgar, cu care a fost intr'o lungă convieţuire.

2. EPOCA NOUĂ

Sub epoca nouă inţelegem secolul al XIX-lea, când incep mişcările de redeşteptare in Balcani. Numărul Românilor din Peninsula Balcanică nu se poate stabili cu precizie. Numărul nici unui popor balcanic nu se poate de altfel stabili. Totuşi există o serie intreagă de lucrări sau rapoarte consulare, care menţionează numărul lor. Cărţile consacrate Turciei Europene, in tot secolul trecut, aproape nu trec deloc cu vederea naţionalităţile care o cumpun, deşi este o altă intrebare in ce măsură este redată realitatea.

Numărul Românilor din Bulgaria se poate şi el urmări in lucrări de acelaşi caracter.

In rândurile cari urmează, incercăm, pe baza unui număr insemnat de lucrări, să vedem care era numărul Românilor in Bulgaria. Pentru o mai uşoară urmărire a inregistrării numerice a lor, infăţişăm această chestiune pe ani.

ANUL 1822:

E. Klein : „Der Freiheitskampf der Griechengen die Tuerken in seinem Eutstehen und Fortgehen" (*Leipzig*, 1822, 8-o p. XVI—326—1 f.), găseşte (p. 63):

— in Rum-illi oder Romellien (Alt Thracien): 100.000 Wallachen
— in Bulgarien, 100.000 Wallachen
— in Macedonien, 59.000 Wallachen

ANUL 1836:

Annalen: „Zur Statistik des tuerkischen Rechs (Annalen der Erd-, Voelker — und Staatenkunde. (Fortsetzung der Hertha) III. Reihe. 2. Bd. Vom 1 April bis 30 September 1836. *Berlin*, la p. 96:

— in toată Turcia Europeană, 600.000 Walachen

ANUL 1843:

La acest an, ca şi la anul de mai sus, nu ni se dă numărul Românilor din Bulgaria, ci ni se spune că Vidinul şi Silistra erau locuite de Români.

Journal etc. Bulgarien in kommerzieller Beziehung (Journal des Oesterreichischen *Lloyd* VIII. Jahrg. N-r N-r 35, 36, Triest, 1843:

— N-r 35 (p. 1)... Widdin ist die grösste und wichtigste Stadt der Provinz... Die Bevölkerung umfasst (p. 2) 25.000 Seelen und besteht aus Bulgaren, Serben, Wallachen, Türken, Siebenbürgen und Juden.

— N-r 36 (p. 1) Silistra eine Festung... Die Bevölkerung das Distrikts Silistra besteht aus Türken, Tartaren, Wallachen und einigen Bulgaren.

ANUL 1853

G. Chainoi, Dernière ocupation des Principautés Danubiennes par la Russie. (*Paris*, Librairie Militaire de J. Dumaine, 1853, 8-o), la p. 101 afirmă că există:

— in Bulgaria, peste 100.000 Români.

ANUL 1854

Elek Fényes, „A Török Birodalom leirása, története statisztikai és géographiai tekintetben, Pest 1854" la pag. 407 găseşte 200.000 Români. (Autorul dă o cifră totală, inşiră diverse naţionalităţi şi afirmă „iar restul Români").

ANUL 1859

E. Poujade, „Chrétiens et Turcs. Scènes et souvenirs de la vie politique, militaire et religieuse en Orient. *Paris*, Didier et C-ie, Libraires-Editeurs, 1859, 8-o pp. III-556, la pag. 55-67 scrie:

— Valaques de Macédoine, d'Epire et de Bulgarie... 800.000.

ANUL 1869

C. Sax, Geographisch-ethnographische Skizze von Bulgarien (Das Donau Wilajet) (Mittheilungen der Keiserlich-Königlichen geographischen Gesellscheft. *Wien*. Bd. XII, 1869, pp. 449-482) la pag. 459:

— 35.000-40.000 Români creştini ortodoxi.

Fr. Bradasca, Die slaven in der Türkei. Von Proffesor Franz Bradasca in Agram. (Nebstkarte, s. Tofel 22) (Mitheilungen aus Justus Penthes' geographischer Anstalt... von Dr. A. Petermann. *Gotha*, 1869, p. 441-458, K. B. M. — 4-o Ges. Un. 84 h.

— Die Rumänien haben fast das ganze rechte Uer der unteren Donau von Dunavec nohe der Mündung des südlichen Donau-Armes bis nohe an Silistra besetz; man zählt in der Dobruca an 33.000 rumänen; noch K. F.: Peters Wären ihrer indess nur 25.000, Welche Zahl er auch für die Bulgaren Der Dobruca anführt Osterreich. Revue 1866,12 Heft, S. 232). Ausserdem haben sie sich auch im inneren Bulgariens bei Vraca um die Iskra angesiedelt und mögen daselbst umgefähr. 40.000 Seelen stark sein, so dass man die Zahl aller rumänien auf Bulgarischem Territorium mit etva 70.000 annehmen kann.

ANUL 1870

A. B., Bulgares. Les Bulgares (Le Globe. Journal géographique. Organe de la Société de Géographie de Génève pour ses mémoires et Bulletin. Tom. IX 3-eme *Génève*, 1870. p. 116—132, la p.

(p. 118) „on peut donc evaluer à 70.000 environ le nombre total des Roumains établi, en Bulgarie".

ANUL 1872:

Engelhardt, Ed., Division etnographique dela Turquie d'Europe, par Edouard Engelhardt, Consul de France à Belgrade. *(Bulletin de la Société de Geografie. Paris VI-e.* Série 1872. (Comunication du Ministère des affaires etrangeres, direction des consulats et affaires commerciales).

RACE ROUMAINE		
1. De Moldo-Valachie	4.025.000	
2. De Bulgarie	100.000	
3. De Servie	125.000	4 450.000
4. De l'Albanie inférieure		
5. De la Thessalie	200.000	
6. De la Macédoine		

ANUL 1873:

G. Leajen. Voyage en Bulgarie (Le Tour de Monde, nouveau jòurnal des voyages. Paris 1873, la p. 3 dă un număr aproximativ de 35—40.000 Români.

ANUL 1875:

E. Picot. Les Roumains de la Macédoine. Paris, Ernst Leroux, Editeur, 1875, 8⁰ pp. 47, la pagina 7 vorbeşte de Românii din Bulgaria şi numai de cei din Bulgaria de Nord, dând o cifră aproximativă. „Leur chiffre total peut être d'environ 45.000 individus".

A. A. Cammerer. Handbuch der neusten Erdkunde dem Unterrichte und den Freunden dieser Wissenschaft gewidmet von Anselm And. Cammerer, Weil Kyl. Studien Rektor und Seminar Direktor in Neuburg a. D. Fünfzehnte Auflage, dem albernensten Standpukte entsprechend revidirt, verlessert und vermehrt. Kempten, Durck und Verlag von Tobias Donnheimer 1875, 8⁰ p. IV 651, (la p.) dă 40.000 Români.

ANUL 1876:

G. Aubaret, Province du Danube (Bulletin de la Société de Géographie. Paris VI-e serie. T. 12, 1876 pp. 147—184):
(P. 183) dă 65.000 Români.

M. G. Obédénare, La Roumanie économique d'aprés les donnés les plus récéntes. Paris. Ernst Leroux, Editeur, 1876, 8⁰ p. XI—435. Avec 1 carte:
(p. 373) „Nombre des Roumains. En Bulgarie et dans la Dobrodja (provinces turques) 80.000".

News, The Illustrated London News. Vol. 69. July to December, 1876. London Fol. Vorbind de populaţia Bulgariei, pentru Români (p. 239), dă cifra de 40.000.

Carte éthnographique de la Turquie comprement la Turquie d'Europe, la Bosnie, la Serbie, la Muntenegro, la Roumanie, et les Frontieres de la Grece, executée d'e-

pres les documents authentiques les plus recents et accompagnée d'un texte explicatif. Juillet 1876, Paris, Libr. Hachette et C-ie, 1876, 4⁰.

(p. 7).	Roumains	De Roumanie	4.300.000
		De Serbie	110.000
		De Bulgarie et Dobrodja . . .	100.000
		De Macedoin et d'Epire . . .	400.000

ANUL 1876:

The Border Lands of Islam (The Leisure Haur, 1876. *London* 4⁰ p. 231—236, 372—376, 483—487, 519—523, 567—572, 667—670). In cap. VI destinat Bulgariei înregistrează, printre alte naţionalităţi, 40.000 Români.

Von A. Hummel, Handbuch der Erdkunde. Ein Husbuch des geographischen Wissens. Nach den neusten und zuverlässigsten Quellen. Von A. Hummel, Seminarlehrer. Leipzig. J. M. Gebhardts Verlag, 1876, 8⁰, 2 B-de, p. X—624;—V, 1344.
Vorbind de populaţia Turciei Europene, face distincţie între Ţintari şi Walachi, numărul primilor fiind (p. 830) de 250.000, iar al celor de al doilea 150.000.

Crousse Fr., La Péninsule Gréco-Slave, Anexe Nr. 21, Bruxelles 1876.
Turquie d'Europe. Provinces ottomans Répartition de la population au point de vue de races:

RACES:		Dussieux	Reclus	Gotha 1876	Wappäns	Moyenne	Chiffres adoptés
Tures		800.000	1.500.000	2.210.700	1.200.000	1.400.000	1.400.000
Tartares		150.000	35.000	"	400.000	220.000	135.000
Tcherkesses		"	"	"			
Slaves	Serbes etc.	5.880.000	1.775.000	1.871.000	1.500.000	1.700.000	1.500.000
	Bulgares . .		4.500.000	1.860.000	3.700.000	3.350.000	3.200 000
	Russes etc. .		10.000	"	"	15.000	15.000
	Polonais . .		5.000	"	"		
Grecs		1.450.000	1.200.000	1.124.000	1.000.000	1.190.000	1.200.000
Albanais	Greques	1.300.000	600.000	1.229.200	1.200.000	1.300.000	1.100.000
	Turques		800.000				
Latins	Roumains	"	75.000	199.500	"	130.000	100.000
	Zinzare au Valaques	400.000	200.000	"	400.000	300.000	240.000
Arménians		400.000	400.000	"	200.000	330.000	300.000
Sémites	Arabes	"	5.000	"	"	"	90.000
	Israélites	200.000	9.500	"	100 000	130.000	
Tzigans		300.000	140.000	"	"	200.000	170.000
Maghyars, étrangers etc		"	50 000	4.100	200.000	50.000	50.000
Totaux		10.880.000	11.480.000	8.500 000	9.800.000	10.315.000	9.500.000

ANUL 1877:

M. Niphon Balashescu, (v. N. Densuşianu, L'élémént latin en Orient etc. Buc. 1878), „Bulgarie comprenant toute la rive droite du Danube, la Dobrodja et le district d'Isker, environ 150 villages... 200.000" (Roumains).

ANUL 1887:

Ofeicoff, La Macédoine au point de vue ethnographique, 1887, 8⁰, p. 388. Avec 2 cartes.

P. 58. Voici le tableau que donne M. Téplaz de la population moussulmane, de la Bulgarie, Thrace et Macédoine (1877):

Bulgares	4.095.981
Grecs	355.000
Russes	11.325
Serbes	41.284
Roumains	65 878
Koutzo-Valaques	22.400
Arméniens	141.822
Tziganes	10.762
Juifs	18.241
Allemands	4 700
Totaux	4.767.933

Dacă aruncăm o privire asupra redării numărului Românilor din Bulgaria in secolul al XIX-lea, observăm diferenţa de cifre dela autor la autor. In orice caz este de subliniat că cea dintâi cifră care ni se dă, a lui E. Klein, din Leipzig, la 1822, este cea mai justă. In Bulgaria de Sud, adică *Rumelia*, găseşte 100.000, iar in cea de Nord, altă 100.000 Români. E de menţionat la anul 1843, detaliul cu privire la populaţia Vidinului şi Silistrei; la anul 1853 numărul de peste 100.000 Români găsit de G. Chainol in Bulgaria. Este de remarcat de asemenea numărul de 200.000 ce-l redă ungurul Fényes la 1854; La 1869 Fr. Bradasca crede că sunt peste 70.000 Români; de 70.000 este socotit (in „Le Globé") de un oarecare A. B., numărul Românilor din Bulgaria; 100.000 este socotit numărul lor de Einhardt Ed., la 1872, ş. a. m. d.

ADEVĂRATUL NUMĂR AL ROMÂNILOR DIN BULGARIA ÎN SECOLUL XIX

Care este totuşi adevăratul număr al Românilor din Bulgaria in secolul cercetat? Il vom afla cu referinţe:

1) la alte scrieri care vorbesc de aşezările lor;

2) la cifrele oficiale bulgare.

1) Am epuizat oare seria cărţilor ce menţionează pe Români? Desigur că nu. Pe de altă parte sunt multe alte referinţe la ei, fără să se vorbească de numărul lor exact, dar făcându-se consideraţii preţioase în această privinţă.

Iată câteva spicuiri:

In 1865: „Wallachians. The Wallachians inhabiting Bulgaria, are colonized in the Dobretcha, and are preferred as laboures to the Bulgarians or Tartars" (The Province of Bulgaria. By Lieutenant — Colonel Neall, in „The Social Science Review and Journal of the Sciences. Edited by Benjamin W. Richardson. Vol. 3 January to June. London 1865, p. 150).

In 1868: „Dans la Bulgarie propre, ainsi que dans les pays qui en dependant que nous venon de nommer, on trouve à coté des Bulgares un nombre considérable d'autres nationalités, telles que Grecs, Roumains, Turcs, Albanais, etc.". La Bulgarie et la propagande proptiste en ce purys in „L'cenich chrétienne. Revue orthodoxe. (X-e année. 22 serie. Nr. 4. Anul 1868, Paris p. 148).

IN 1877:

„Ainsi, pour n'en citer q'un exempe, la Bulgarie, qui compte 4.500.000 âmes, est habitée, non-seulement par des Bulgares, mais la moitié de sa population des compagnes est composée de Turcs, Roumains, Grecs, Circassiens, Arméniens, Albanais, Serbes, Juifs, etc.". (*Bratiano G.*, Le panslavisme et ses dangers pour l'Europe. Paris, E. Dentu, Libraire Editeur, 1877. 8⁰ p. 30).

P. 463... Von Demotika über Kirkilissa nach Kurn-Burum am Scwarzen Meere und dann dieses selbst bis zum mündungsdelta der Donau.

In diesem Raume wohnen die Bulgaren, bekauntlich aber nicht allein, sondern auch noch Griechen, Rumänen (Walachen und Cinearen (Cincaren), Albanesen, Serben, Türken, Tartaren, Tscherkessen und Zigeuner". Das Volk der Bulgaren (Neue Militärische Blätter. 6 Jahrg. 11 Bd. Berlin, 1877, p. 463.

IN 1880:

...„La population de cette province (de la Roumélie orientale) comprend environ 800.000 habitouts, dont 550.000 Bulgars et 250.000 Musulmans, Grecs, Israélités, Latins, etc." (*Janssen C.*, Rapport consulaire) Sophia, le 4 Juin 1880. (Signé), Le consul général de Belgique en Bulgarie, C. Janssen. (*Recueil Consulaire*, publié en exécution 1880. Bruxelles, 1880, p. 497).

Din cele expuse, reiese in mod cert existenţa unei masse de Români in Bulgaria, Bulgaria de Nord şi Bulgaria de Sud.

De fapt numărul Bulgarilor a fost foarte mic in secolul al XIX-lea. Ei numai prin revărsări din alte regiuni şi asimilarea elementelor eterogene in mare parte, a putut să împânzească judeţele de Nord de pildă. După *Teplof* judeţele unde sunt Români sunt cele mai populate cu Bulgari. Iată câteva date pe sandjacuri:

...„La population des cinq sandjaks étoit évaluée avant la guerre, par les statistiques officielles turques[1]), à 1.914.638 hobitants, repartis de la manière suivant:

Sandjak de	Routschouk	699.594	hobitants
—	Varna	271.610	
—	Viddin	277.646	
—	Ternovo	491.788	
—	Sofia	374.000	

...Or, en compronant les quantités afferentes à chacun de ces groupes, l'on constaté que même en Bulgarie, la race bulgare ne se trouve en majorité que dans les trois Sandjak de Vidin (sic!), Sofia et Ternovo; la population I varie de 1.60 à 2 pour 1. Dans les deux autres sandjak, cette proportion est renversée. Routschouk, sur un population total de 550.000 habitants (d'après Teplof) ne compte que 200.000 Bulgares, Varna que 34.000 sur 110.000"[2]).

2) NUMĂRUL ROMÂNILOR IN SECOLUL AL XIX-lea IN DATELE OFICIALE BULGARE

Am văzut că scrierile cercetătorilor recunosc un număr mic de Bulgari şi un număr mare de Români, între 100.000—200.000.

1) Salnaméh de l'année de l'hégire, 1294 (1877—78).

2) *Ubicini A.*, La principauté de Bulgarie. (Revue de Géographie, dirigée par M. Ludovic Drapeyron. 3-e anneé. Tome 5. Juillet—Décembre 1879. Paris, p. 87—88.

Care este cifra bulgară oficială? Avem din fericire date din acest secol. Iată-le:

— După recensământul dela 1881: 49.070 Români.

— După recensământul dela 1887: 75.235.

După statistica oficială bulgară, publicată în Dărjaven Vestiric (Monitorul Oficial) din 10 Mai 1903, iată cum se repartizau la 1887 populația Bulgariei, pe naționalități:

Bulgari	2.887.860
Turci	539.656
Țigani	89.547
Români	75.235
Greci	70 887
Jidani	32.373
Tătari	18.856
Armeni	13.926
Diverși	1.374

O simplă aruncătură de ochi ne arată că numărul Românilor nu este redat exact. *Jiricek* o crede pe cea din 1881 ca neverosimilă [2]), și menționează cazuri cari arată că recenzii Bulgari trec în alte rubrici populația română [3]).

Contrazicerile datelor bulgare. Pentru a demonstra, cu date, că numărul Românilor nu este redat exact — era imposibil de altfel ca Românii să sară dela 49.070 (dată contestată de Jiricek) la 75.325 în numai 6 ani de zile — ne vom servi de cifre absolute folosite în calculele bulgare. Lucrul acesta l-am fi găsit de prisos, dar Bulgarii se referă foarte des la recensământul dela 1877.

Care este media creșterii populației din Bulgaria? După profesorul bulgar G. Danailov, care a publicat în Sbornicul Academiei Bulgare din 1931 un studiu masiv: Islevdania vărhu demografiata na Bălgaria (Date asupra demografiei bulgare), pe o perioadă destul de mare se prezintă astfel (op. c. p. 11):

Tabloul II. Creșterea populației în Bulgaria la 100 locuitori pe an, în diverse perioade:

1880—1884	1 27
1884—1887	0,64
1887—1892	0,97
1892—1900	1,55
1900—1905	1,51
1905 - 1910	1,45
1880—1910	1,31

Dacă facem media de creștere anuală pe perioadele 1880—1884 și 1884—1887, adică pe răstimpul până la al doilea recensământ, obținem o medie de 0,90 creștere anuală.

2) Th. Ivantchoff, Rezultats définitifs de reconsement dela population de la principauté de Bulgarie (Paris, 1903).

3) Cf. G. Vâlsan Les Roumains de Bulgarie, București, 1918.

Dacă am lua ca bază recensământul din 1881, cu media de creștere 0,90, ar fi însemnat ca la 1887 să avem nu 75.325 Români, ci numai 51.315! Deci numărul Românilor dela 1881 dat de statistica oficială bulgară este neexact, cum de altfel demonstraseră și alții (Jirecek) prin observații asupra metodei de recenzare.

Ținând seama și de eventualele erori ale statisticei bulgare dela 1887, numărul Românilor din Bulgaria, după mărturia și atâtor cercetători, trebue să fi fost, numai în nord de peste 130.000, la care trebue adăugați încă circa 30.000 din sudul Balcanilor.

NUMĂRUL ROMÂNILOR INTRE 1905—1940

Numărul Românilor este oglindit în acest tabel:

La 1905	:	89.847
La 1910	:	96 502
La 1920	:	75 065
La 1926	:	83.746
La 1934	:	16 405

Numărul Românilor este redat aici după limba maternă, afară de anul 1934, în care sunt dați după limba vorbită.

Nu se poate da numărul Românilor după declararea originei etnice, deoarece în statistică gă im câte două cifre pentru acelaș an. Iată de pildă:

La 1910 găsim 81.272 [1]) și 79.429 [2])
La 1920 „ 66.944 [3]) și 57.312 [4])
La 1926 „ 79.248 [5]) și 69.080 [6])

JUDECAREA DATELOR

Este de amintit, pentru înțelegerea lucrurilor, că media de creștere a populației Bulgariei între 1880—1910, este de *1,34.* Pentru Români, profesorul bulgar Danailov în studiul său cercetări asupra demografiei bulgare (publicat în Sbonicul Academiei bulgare din 1931), dă pentru Români o medie de creștere de 2,1%.

— Recensământul din 1905 dă, față de această medie, un număr mic de Români.

— Recensământul din 1910, deasemenea nu corespunde creșterii normale. In cei 5 ani Românii au stagnat, având un spor de numai 0,3% după declararea originei etnice și 4,5% după limba maternă.

— Recensământul din 1920 aduce noi surprize:

Românii scad:

— după limba maternă cu 21.437.

— după declararea originei etnice cu 14.328.

Ce s'a întâmplat? Bulgarii ar putea aduce argumentul că a cedat Serbiei la conferința păcii 9 sate românești (Z ocutea, Halova, Isicova, Isanovățul mare, Isanovățul

1) Rec. bulgar pe anul 1910, Tom. I, p. 108.

2) Idem, p. 14.

3) Rec. pop. pe 1920. Tom I, p. 170.

4) Idem p. 16)

5) Rec. pop. bulgar pe 1926, Tom I, p. 186.

6) Idem, pag. 16.

mic, Grâțcov, Slpicova, Col.ova, Țârlomașița, dar ea nu rezistă, fiindcă, la 1910, acele sate totalizau numai 5530 locuitori).

Recensământul din 1926 însă vine să întărească obiecțiile noastre.

El găsește din nou un număr mare: 83.746 după limba maternă și 79.248 după origina etnică, deci un spor după cum urmează:

— după limba maternă 8.691

— după declararea originei etnice 8.304.

Salturile acestea sunt cu totul neexplicabile, referindu-ne la media de creștere normală.

— In 1934 numărul Românilor este scăzut la 16.405. Deci ei au scăzut cu:

— 80.097 față de anul 1910,

— 67.341 față de anul 1926.

Nu este vorba evident de o scădere biologică sau o asimilare, fiindcă Românii au scăzut în plasele cu populație compactă și numeroasă și s'a menținut în plasele cu populație în număr mic. Iată câteva pilde:

NUMELE PLASEI	Numărul Românilor după rec. bulgare			
	1910	1920	1926	1934
Vidin	31.382	31.127	32 221	1.213
Rahova	14.127	9 829	10.556	226
Cula	12.620	5.336	5.680	1.356
Nicopol	11.331	11.627	12.884	416
Bercovița	28	43	13	22
Kiustendil	37	53	48	33
Troian	45	18	43	54

Prin urmare, scăderea Românilor tocmai în regiunile compacte, este datorită unor calcule de ordin politico-național.

NUMĂRUL REAL AL ROMÂNILOR DIN BULGARIA

Am văzut că cercetătorii streini din secolul al XIX-lea evaluiază numărul Românilor la 200.000, iar Bulgarii sub 100.000 Români.

Am văzut de asemenea că doar odată Bulgarii apropie numărul lor de 100.000 (96.502), pentruca să-l scadă făcând un salt, dela recensământ la recensământ.

Totuși numărul acestor Români se poate afla. Intr'adevăr, pe un număr de 154 sate din nordul Bulgariei avem date certe. Satele, în parte sunt redate de cercetătorul german din Leipzig, profesorul Gustav Weigand. [1]) Evaluarea a fost ușurată și prin faptul că aceste sate au o populație românească în majoritate absolută.

Numai în aceste sate, avem acest număr de Români: 170.000.

1) G. *Weigand*, Rumänien und Aromunen in Bulgarien, p. 4 (Dreizehter Jahresbericht für rumänische Sprache zu Leipzig. 1908.

Trebue să spunem că dacă considerăm — după cum am făcut mai sus — ca bun numărul Românilor din satele din Bulgaria de Nord, înseamnă să diminuăm cu mult numărul Românilor. Lor deasemenea trebue să li se atribue o eroare, fiindcă este de neînchipuit cum Românii din Bulgaria, deși fără școală și biserică și fără nici un alt drept de minoritar, acolo unde sunt în număr de 5-6 în plase, se mențin la fiecare recensământ, fără să fie asimilați! Concluzia este că numărul Românilor este cu mult mai mare, și că acolo unde se arată Români — și se arată în fiecare plasă din Bulgaria — este vorba, și așa trebuesc luate lucrurile — doar de o indicație că acolo sunt Români.

Amintim că între Varna și Burgas există un grup de peste 15.000 Români, dar care abia atinge cifra de 1000 după statistica oficială. Statisticii oficiale bulgare i s'au adus critici. Jiricek se îndoia de datele dela 1881, demonstrând cum s'au fașificat datele.

In cele 154 sate el atinge 170.000, la care adăugând populația din restul plaselor din Bulgaria, nesocotind nici un spor din 1926 și obținem 190.000. Dacă am socoti însă sporul din aceste plase în 14 ani și erorile semnalate, total 25.731, numărul Românilor din Bulgaria se ridică la peste 215.000.

Această cifră este deci egală cu cea din secolul al XIX-lea, dată de cercetătorii streini. Ea este o cifră limită, pe care am adoptat-o. Căci Românii depășesc 250.000 suflete.

Iată o realitate, descrisă pe baza datelor oficiale și atestările cercetătorilor streini, o analiză critică nepărtinitoare, care s'a pus la adăpost, prin aceasta, de orice obiecție, *putând, în orice clipă, să fie confrurtată cu terenul*.

DATE STATISTICE BULGAREȘTI CU PRIVIRE LA NUMARUL ROMÂNILOR DIN BULGARIA

Desigur că a reda aci tabele extrase după recensămintele bulgare, nu este un lucru de minimă importanță. Prin aceasta vrem să punem în circulație cifre pe care cu greu și l-ar fi procurat cineva care nu poate vizita marile noastre biblioteci.

1. Românii din Bulgaria pe județe între anii 1910-1934.

Nr. crt.	Denumirea județelor	A n u l			
		1910	1920	1926	1934
1	Burgas	729	783	979	750
2	Varna	2250	1119	1067	1143
3	Vidin	48.531	38.752	42.414	2771
4	Vrața	15.089	10.785	11.709	1068
5	Kiustendil	443	249	394	183
6	Mestanli	Inexist. jud.	2	3	5
7	Pașmacli	"	2	1	Inexist. jud.
8	Petrici	"	1702	2096	322
9	Plovdiv	2824	1886	2182	2035
10	Plevna	13.134	13.068	14.505	1422
11	Rusciuc	7.350	1215	1526	1017
12	Sofia	1657	1272	1141	555
13	Stara Zagora	785	954	949	817
14	Târnovo	2818	2169	2925	953
15	Hascovo	Inexist. jud.	Inexist. jud.	298	231
16	Șumen	892	1107	1557	2244
	Total	96.502	66.944	83.746	16.405

2. Românii din Bulgaria pe plăşi între 1910—1940.

Foarte importantă credem că este repartizarea populaţiei pe plăşi. O redăm, după datele oficiale bulgare:

1. Judeţul Burgas

Plăşile	Românii la diferite epoci				
	1910	1920	1926	1934	1940
Aitos	4	121	52	116	500
Anhialo	—		8		40
Burgas	110	225			
Burgas urban [2])			16	3	40
Burgas rural [2])			271	195	1800
Carnabat	32	16	36	49	200
Cotel	58	26	97	14	180
Cazil Agaci	238	20		[4])	
Sliven	241	165	168	180	600
Jambol	46	75	11	144	310
Vasilico [3])		6	4	—	
Elhovo [2])			316	23	80
Malco Târnovo [2])			—	28	68
Total	729	783	979	750	5457

1) Datele sunt extrase după cum urmează: pentru anul 1910, rec. populaţiei bulgare pe anul 1910, Tom. I, pp. 193—213; pentru anul 1920, rec. populaţiei bulgare pe anul 1920, Tom. I, p. 120 şi următoarele: pentru 1926, rec. pop. bulgare pe 1926, Tom. I, pp. 210—232: pentru anul 1934, rec. pop. bulgare pe anul 1934, Tom. I, pp. 30—32; pentru anul 1940 anchetă specială.

2) Plasa este înfiinţată în 1926.

3) Plasa este înfiinţată în 1920.

4) Nu mai figurează ca plasă în 1934.

2. Judeţul Varna

Plăşile	Românii la diferite epoci				
	1910	1920	1926	1934	1940
Varna urban	110	73	30	43	120
Varna rural	101	351	305	412	1210
Provadia	662	695	734	688	2308
Total	873	1119	1069	1143	3638

3. Judeţul Vidin

Belogracic	15	24	5	7	750
Vidin	31.382	31.127	32.221	1213	53.151
Cula	12.620	5336	5680	1336	7714
Lom	4505	2265	4508	215	12.954
Total	48.512	38.752	42.414	2771	74.569

4. Judeţul Vraţa

Bercoviţa	28	43	13	22	780
Bela Slatina	225	315	356	205	1100
Vraţa	527	472	647	561	3200
Rahova	14.127	9829	10.556	226	38.511
Ferdinand	182	126	137	54	1200
Total	15.085	10.785	11.709	1068	44.791

5. Judeţul Kiustendil

Dupniţa	370	186	324	145	680
Kiustendil	31	53	48	33	120
Radomir	42	10	22	7	110
Total	443	249	394	183	910

6. Județul Mastanli

Plășile	Românii la diferite epoci				
	1910*)	1920	1926	1934	1940
Egri Dere	—	—	—	**)	—
Coșu Cavac	—	2	—	„	—
Mastanli	—	—	—	„	—
Ortakiol	—	—	—	„	—
Cardjali	—	—	3	5	40
Total	—	2	3	5	40

7. Județul Pașmacli

Dară Dere	*)	—	—	**)	**)
Deuvlen	„	—	—	„	„
Pașmacli	„	2	1	„	„
Total	—	2	1	„	„

8. Județul Petrici

Gorna Djumala	*)	873	1060	283	2100
Melnic	„	530	**)	—	—
Mehomia	„	52	„	**)	**)
Nevrocop	„	26	7	—	160
Petrici	„	221	243	4	1200
Razlog	„	**)	124	20	501
Sf. Vraci	„	„	662	7	1020
Total	—	1702	2096	314	4981

*) Neexistent județul. **) Neexistentă plasa.

9. Județul Plovdiv

Plășile	Românii la diferite epoci				
	1910	1920	1926	1934	1940
Carlovo	82	24	4	51	340
Pazardjic	785	345	401	256	2,200
Panaghiuriște	70	45	27	1	984
Peștera	825	611	705	831	1.800
Plovdiv urban	130	164	121	135	340
Plovdiv rural	801	524	834	623	2.050
Stanimăca	131	173	90	—	480
Total	2.824	1.886	2.182	1.897	8.194

10. Județul Plevna

Loveci	299	323	472	280	600
Lucovit	313	164	164	281	831
Nicopol	11.331	11.627	12.884	416	24.384
Plevna	917	934	886	356	6088
Teteven	229	2	56	35	670
Troian	45	18	43	54	310
Total	13.134	13.068	14.505	1422	32.882

11. Județul Rusciuc

Balbunar (Kubrat)	**)	**)	344	304	820
Bela	157	148	181	205	701
Razgrad	517	720	522	669	1.200
Rusciuc urban	387	142	80	45	500
Rusciuc rural	204	205	148	107	382
Silistra	1133	*)	*)	—	—
Turtucaia	4951	*)	*)	—	—
Kemanlar (Isperih)	**)	**)	251	327	800
Total	7.299	1.215	1.526	1.679	4.403

**) Inexistentă plasa. *) Plășile au fost anexate României după războiul mondial.

12. Județul Sofia

Plășile	Românii la diferite epoci				
	1910	1920	1926	1934	1940
Botevgrad 1)	—	—	—	83	180
Orhanie	85	92	62	*)	—
Pirdop	197	232	177	65	480
Sarnocov	133	46	148	7	322
Sofia urban	1029	813	578	231	1980
Sofia rural	251	75	48	21	310
Trăn	4	—	1	*)	—
Țaribrod	58	14	17	*)	—
Bresnic 1)	—	—	—	1	40
Ihtian 1)	—	—	96	102	208
Novoselți 1)	—	—	14	45	86
Total	1657	1272	1141	555	3566

13. Județul Stara-Zagora

Cazanlâc	202	277	455	232	415
Nova-Zagora	78	138	281	136	450
Stara-Zagora	10	19)	164	121	201
Harmanlii	189	82	*)	38	300
Hascavo	143	126	*)	113	180
Cirpan	153	77	49	103	200
Ivailovgrad 3)	—	—	—	14	60
Total	775	890	949	757	1.816

1) Plasă existentă în 1934. 2) Plasă existentă în 1926. *) Plasa nu mai există.

3. Figurează numai din 1934.

14. Județul Târnova

Plasele:	Românii la diferite epoci:				
	1910	1920	1926	1934	1940
Gabrovo	19	38	12	3	100
Gorna Oreahovița	452	318	602	323	1.230
Drenovo	13	9	42	13	89
Elena	159	114	158	193	340
Sviștov	1.597	1.172	1.388	55	4.480
Sevlievo	324	291	468	295	1.080
Târnova	254	227	255	281	450
Total	2.818	2.169	2.925	953	7.769

15. Județul Hascovo 1)

Borisovgrad	—	—	66	60	128
Slivengrad	—	—	9	68	130
Harmanlii	—	—	77	x)	—
Hascovo-urban	—	—	6	103	320
Hascovo-rural	—	—	140		
Total			298	231	578

16. Județul Șumen

Cubrat 2)	—	—	—	304	600
Eschi Djumaia	105	39	152	x)	—
Isperih 2)	—	—	—	327	810
Osman Pazar	3	11	30	x)	—
Popovo	91	150	95	373	758
Preslav	367	291	332	208	516
Șumen	326	616	123	58	648
Novipazar 3)	—	—	825	814	1,301
Târgoviște	—	—	—	160	300
Total	892	1,107	1.557	2,244	4,933

1) Județul este înființat în 1926.
2) Figurează numai din 1934.
3) Figurează numai din 1926.
x) Nu figurează la 1934.

POPULAȚIA BULGARIEI LA DIFERITE RECENSĂMINTE:

Naționalitățile:	Anul 1887	Anul 1910	Anul 1920	Anul 1926	Anul 1934
Bulgari	2.887.860	3.523.151	4.041.276	4.585.620	5.274.854
Polonezi	—	158	212	173	—
Ruși	—	2.537	6.566	19.590	11.928
Ucrainieni	—	—	80	103	—
Slovaci	—	1.530	1.461	1.277	—
Sârbi	—	3.023	1.259	143	—
Hărvați	—	314	1.279	647	—
Sloveni	—	—	151	226	—
Cehi	—	1.551	1.821	1.952	—
Alți Slavi	—	351	3	—	3.105
Total Slavi	—	3.532.264	4.054.108	4.609.731	5.289.887
Albanezi	—	1.406	1.574	1.560	—
Englejí	—	198	205	167	—
Armeni	13.926	12.169	11.102	26.267	25.045
Greci	70.887	50.889	46.759	12.782	9.601
Evrei	32.373	38.557	41.927	41.563	28.026
Italieni	—	864	638	631	—
Maghiari	—	1.035	629	1.111	—
Nemți	—	4.807	3.515	5.110	—
Români	75.235	96.502	75.065	83.746	16.405
Tătari	18.856	16.650	4.445	5.265	—
Turci	539.656	504.681	542.904	607.763	618.268
Francezi	—	607	638	671	—
Țigani	89.547	76.387	61.555	81.996	70.532
Arabi	—	—	—	31	—
Gruzinschi	—	—	—	30	—
Calmutschi	—	—	—	207	—
Olandezi	—	—	—	24	3 627
Alți neslavi	—	147	209	86	—
Nespecificați	—	—	17	—	—
Total neslavi	841.854	804.899	791.182	869.010	771.504
Diverși	1.374	—	—	—	—
Total g-ral pentru Bulgaria		4.337.513	4.846.971	5.478.741	6.077.939

FLOREA FLORESCU

ROMANII DINTRE MORAVA ȘI TIMOC

Bazinul balcano-carpato-danubian, este leagănul nașterii și copilăriei poporului român. Cea mai mare parte a neamului românesc din sudul Dunării, în scurgerea vremurilor, a pierit desnaționalizat, sub marea presiune a massei slave. Astfel în Balcani, putem afirma, că se află un uriaș cimitir al Românilor din Sudul Dunării. Urmele romane dela: Niș, Bor, Negotin, Samarinovaț, Coilova, Mocrani, Prahova, Vârbița Mare, etc., consfințesc siguranța ideii că în spațiul acestor cimitire romane, mai sunt urmași ai vechilor Romani. Cele câteva sute de mii de Români dintre Morava și Timoc (ca și cei din Bulgaria), sunt cei mai oțeliți urmași ai strămoșilor, — ca unii scăpați de pieire — căci în ciuda totalei lipse a unei manifestări sufletești prin școală și biserică, ei sunt păstrătorii cei mai prețioși a tot ceea ce au moștenit. Sunt mai conservatori ai tradiției chiar decât frații lor din Nord. Cine i-a cunoscut, știe acest adevăr.

A vorbi de numărul fraților din această parte, nu este greu lucru. Dar sunt greutăți. Greutatea e cu atât mai mare cu cât numărul lor e ascuns și numai intermitent elementul românesc a fost recunoscut în statistici oficiale. Popoarele slave din Sud, au beneficiat de psihoza lumii creștine balcanice sub presiunile imperiului turcesc. Sub aceste stări nu se puteau atunci vorbi de națiuni, ci de creștini. Toți creștinii având aceleași aspirațiuni — salvarea credinței, — au făcut un singur bloc.

Astfel s'a nesocotit ideea unei masse românești în mijlocul altei masse slave și implicit numărul lor. Totuși Românii apar în statistici oficiale. Primul recensământ făcut de Sârbi la 1834, pentru armată și impozite, nu-i desparte pe Români de Sârbi. Nici în recensămintele din 1841 și 1843, nu se poate vorbi despre numărul Românilor din această parte. Abia la 1846, pentru prima dată, se recunosc Românii din patru județe:

			Români:		Sârbi:
1	Județul	Țârna Reco	19.545	și	18.719
2	„	Ciupria	7.348	„	35.563
3	„	Pojarevaț	36.696	„	62.999
4	„	Coaina	33.626	„	18.272
		Total	97.215		135.553 [1].

Reiese din aceste cifre că 41,76% este procentul de Români în aceste județe, pe când 58,24% este procentul ocupat de Sârbi și alte naționalități. Ministerul de Finanțe, făcând o Statistică a Serbiei în 1850, cu greșeli de 5% aproximativ, cum spune învățatul *Tihomir Georgevici*, s'au găsit: 104 343 Români și 828.999 Sârbi. Românii stau într'o proporție de 11,17% față de 88,83%, care reprezintă pe Sârbi și alte naționalități din Serbia de atunci [2].

Statistica din 1854, adică după 4 ani, nu arată numărul Românilor; dar la 1859 după alți 4 ani în cele 4 județe trăiau:

1) *B. Iacșici*, O plemenonă sostavă nasellnia vă Knlajevstă Serbscon, S. Peterburg, 1873, str. 20-21.
2) Drjavapis Srbie, cartea I, pag. 91, 1850.

			Români:		Sârbi:
1	Judeţul:	Ţârna Reca	24.232	şi	22.658
2	„	Ciupria	8 064	„	41.852
3	„	Pojarevaţ	47.690	„	74.969
4	„	Craina	42.607	„	20.304
		Total:	122.593		159.783

De data aceasta — notăm proporţia — Românii stau într'o proporţie de 43,41% faţă de 56,59% Sârbi şi alte naţionalităţi. Dela 1846 până la 1859, Românii sporesc cu procentul de 1,65%. In anul 1863, statistica nu arată numărul Românilor. Dar în cea din 1866, sunt socotiţi şi Românii.

			Români:		Sârbi:
1	In	Belgrad	33	şi	24.612
2	„	Topcider	—	„	156
3	Jud.	Alexinaţ	—	„	48.136
4	„	Belgrad	—	„	63.880
5	„	Valievo	—	„	83.483
6	„	Kniajevaţ	—	„	55.079
7	„	Craina	42.852	„	70.293
8	„	Cruşevaţ	—	„	67.439
9	„	Podrinschi	—	„	48.827
10	„	Pojarevaţ	48.507	„	140.601
11	„	Smederevo	30	„	60.077
12	„	Rudnic	1	„	47.467
13	„	Ujiţe	—	„	104.377
14	„	Ţârna Reca	26.056	„	53.284
15	„	Ciaciac	—	„	58.037
16	„	Şabaţ	—	„	73.619
17	„	Ciupria	9.840	„	55.884
18	„	Iogodina	1	„	62.184
19	„	Craguievaţ	6	„	98.141
		Total	127.326		1.215.576 [1]

1) Drjavapis Srbie, sv. III. Str. 100. 1866.

Cifrele, indiferent dacă sunt juste sau nu, arată că 9,48% este procentul Românilor, faţă de 90.52% care e procentul Sârbilor şi altor neamuri. Cifrele următoare sunt şi mai mult în defavorul realităţii româneşti.

Timp de 7 ani, dela 1859—1866, Românii din Craina cresc dela 42,608 loc. la 42.852 loc., deci cu 245 loc., pe când Sârbii dela 20.304 câţi erau în 1859, cresc până la 1866 cu 49.989, ajungând la cifra de 70.293! In jud. Pojarevaţ în 1859 erau 47.690 Români. In 1866 sunt 48.507 Români, deci cu 817 mai mult.

In acelaşi judeţ în anul 1859, erau 74.969 Sârbi. In 1866, sunt 140.601 Sârbi, — deci cresc cu 65.632. — Ca să arătăm mai mult creşterea disproporţionată a Românilor faţă de a Sârbilor, e fără folos, căci se vede bine că statisticile sunt absolut neexacte, oricât s'ar fi înmulţit de repede populaţia sârbă.

O statistică din 1874 neglijează pe Români. Dar în 1884 o statistică îi scoate din nou la iveală. Sunt puse în stătistică 21 judeţe plus Belgradul; dar populaţia e despărţită în grupe (orăşeni şi săteni), ca mai jos, dar fără judeţe, ci numai cu totalul locuitorilor. (Tabloul I):

Judeţe şi localităţi	Români: In oraşe B.	F.	Total	In sate B.	F.	Total	Total	Sârbi: In oraşe B.	F.	Total	In sate B.	F.	Total	Total
21 judeţe plus Belgradul														
Total	2.792	2.404	6.196	83.677	70.854	144531	149727	111723	94.978	206701	753942	732730	1.487.672	1.683.373

Românii stau în raport de 8,11% faţă de 91,89%, care reprezintă întreaga populaţie a Serbiei, fără Români. Mai târziu statistica din 31 Decembrie 1890, ne arată. (Tabloul II):

Judeţe şi localităţi	Români: In oraşe B.	F.	Total	In sate B.	F.	Total	Total	Sârbi: In oraşe B.	F.	Total	In sate B.	F.	Total	Total
15 judeţe plus Belgradul şi Nişul														
Total	3.327	2.626	5.953	69.688	68.043	137731	143684	145561	111225	256786	858887	840271	1.699.158	1.955.944

Românii reprezintă procentul 6,84 % față de 93,16 %, procent reprezentat de Sârbi și alte naționalități. Comparând această statistică cu cea din 1866, observăm că în 1890 procentul Românilor scade cu 1,64 %. Iar cel din 1884 comparat cu procentul din 1866 scade cu 1,34 %. Dacă statisticile ar fi fost obiective nu se putea ca numărul Românilor să scadă. Mai întâiu că ei n'au fost desnaționalizați în această perioadă de 24 ani și nici vreun factor biologic n'a intervenit ca să scadă numărul Românilor, iar pe de altă parte mărindu-l pe al Sârbilor.

După o statistică din 31 Dec. 1895 au fost (tabl. III):

Județe și localități	Români							Sârbi						
	In orașe			In sate			Total	In orașe			In sate			Total
	B.	F.	Total	B.	F.	Total		B.	F.	Total	B.	F.	total	
15 județe plus Belgradul și Nișul														
Total . .	3243	2707	5950	77606	75954	153560	159510	156368	119562	275930	913699	893853	1807552	2083482

De data aceasta Românii reprezintă un procent de 6,86 % față de 93,14 %, procent reprezentat de Sârbi și alte neamuri.

De 1890 până la 1895, Românii cresc numai cu 0,02 %. Ceea ce nu este verosimil. Potențialul biologic al Românilor din sud. este superior, pe când Sârbii, chiar țăranii, se sileau și se silesc să n'aibă mulți urmași. Ultima statistică oficială este făcută la 1900 în 31 Decembrie (tabl. IV):

Județe și localități	Români							Sârbi						
	In orașe			In sate			Total	In orașe			In sate			Total
	B.	F.	Total	B.	F.	Total		B.	F.	Total	B.	F.	Total	
16 județe plus Belgradul														
Total	2430	2042	4472	59.148	58,809	117957	122429	183911	133775	317686	999596	981269	1.980.865	2298551

De data aceasta procentul reprezentat de Români este și mai mic: 5,88 % față de 94,12 % reprezentat de Sârbi și alte naționalități.

O statistică mai arată că în acelaș an, au știut sârbește 32,556 Români. Fapt confirmat de omul de știință, Tihomir Georgevici.

Dela 1900 încoace statisticele îi neglijează pe Români.

Având la îndemână Statistica generală a Jugoslaviei pe anul 1931 și cunoscând și cercetând majoritatea satelor românești am procedat la întocmirea unei statistici a Românilor punând în aceste statistici la fiecare comună numărul exact al populației arătat în statistica oficială. Numărul Românilor se poate evalua și nu am întâmpinat nicio dificultate, mai ușor ca oriunde.

Chiar mai departe de regiunea însemnată în care trăesc Români: Dunărea, Timocul și Morava, Românii s'au întins și mai sunt și azi răsfirați tocmai spre sud prin Ținutul Drinei etc. In regiunea Nișului n'au rămas decât urme cum este com. *Greumada* și *Vlașca brdo* (Dealul românesc), iar spre Belgrad *Vlașco-polie* (Câmpia românească). Spre Vest se mai află urme neînsemnate de Români prin Ținutul Drava și Zetska. Despre acest număr neînsemnat, dăm mai jos un tablou (tabl. V):

Ținutul	Plasa	Nr. locuitorilor	Nr. Satelor
I. Drina	1. Porecina	500	1
„	2. Posavina	800	1
„	3. Tamniava	1,286	1
II. Drava	4. Brejice	202	1
„	5. Ptui	268	1
„	6. Sipici	1.566	1
„	7. Mladenovat	3.712	1
III. Zetska	8. Nicșici	795	1
„	9. Plevlie	1,350	1
Total . .		10,499	9

Numărul acestor Români fiind cât se poate de redus, am crezut că e mai bine
să nu-i raportăm la totalul populațiunilor de pe plase. Partea aceasta din Români
sunt sentinele cele mai îndepărtate spre Sud sau Vest față de regiunea întinsă dintre
Dunăre, Timoc și Morava. In două ținuturi din această regiune întinsă se află o masă
compactă de Români, după cum arată tabloul (VI).

Statistica aceasta făcută după cea oficială, având cunoscute localitățile românești
în majoritate personal, ne dau imaginea clară a elementului românesc din acest
spațiu. Dacă la numărul total de 408.658 Români, se adaugă și cel din tabloul I, ul-
tima rămășiță românească spre Sud și Vest, se află atunci o populație de *418.157*
Români. Acesta este numărul lor în 1931; daca însă socotim că timp de 9 ani, Ro-
mânii de aci s'ar fi înmulțit cu 8 %, putem azi vorbi de o populație curat romă-
nească de *452.492 loc.* Dacă cercetăm tabloul al 2-lea vedem că Românii răsfirați prin
diferite plase față de Jugoslavi și alte neamuri, reprezintă un procent de 38,15 %,
față de 61,85 % jugoslavi etc. Este bine să observăm că începând dela Dunăre și
mergând spre sud, Românii se pierd încetul, cu încetul, ca niște ultime coline, pre-
lungiri ale unor munți uriași. Dacă pornim dela Unghiul dintre Dunăre, Morava și

TABLOUL VI:

Ţinutul	Plasa	Numărul loc. pe plase		Procentul la % pe plase		Numărul loc. pe ţinut		Procent. loc. % pe ţinut		Nr. localităţilor			
										Pe plase		Pe Ţinuturi	
		Ro-mâni	Jugo-slavi etc.	Ro-mâni	Jugo-slavi etc.	Ro-mâni	Jugo-slavi etc.	Ro-mâni	Jugo-slavi etc.	Româ-neşti	Jugo-slav. etc.	Româ-neşti	Jugo-slav. etc.
Dunavska	Grocica	1.080	26.028	3,98	96,02					1	13		
(Dunarea)	Calubaxa	1.051	29.281	3,46	96,54					1	15		
"	Mladanov.	2.710	28.549	9,48	90,52					1	13		
"	Morava	10,848	18.393	33,67	66,33					10	8		
"	Podunavlie	6.810	42.233	13,75	86,25					3	23		
"	Pojarevat	32.091	34.275	48,36	51,64					18	18		
"	Ram	12 852	22.431	36,42	63,58	67.442	201130	25,11	74,89	10	20	44	110
" Morava	Vlexinaţ	4.757	26.628	12,31	87,69					2	13		
"	Bania	2,964	23.624	11,14	88,86					2	17		
"	B, Palanca	1.890	21.875	7,95	92,05					2	14		
"	Beliţa	5.481	43.385	11,42	88,58					4	26		
"	Bolievaţ	26.235	9.979	72,72	27,28					14	7		
"	Br, Palanca	17.613	2.016	89,72	10,28					10	1		
"	Despotovaţ	10.495	15.445	39,80	60,70					8	15		
"	Dobriei	6.477	39.020	14,19	85,81					3	12		
"	Golubaţ	7.548	8.545	46,90	53,10					9	10		
"	Homolie	21.647	1.647	92,88	7,12					19	2		
"	Clinci	21.446	1.286	94,35	5,65					19	1		
"	Craina	14.305	6.046	70,29	29,71					12	7		
"	Lab	3.100	31.697	8,91	91,09					1	8		
"	Levaci	1.177	27.865	4,22	95,72					1	16		
"	Lujniţa	6.578	26.850	19,67	80,33					2	10		
"	Mlava	39.989	12,560	74,17	25,82					24	10		
"	Morava	4.677	30.894	25,83	74,17					4	15		
"	Negotin	25.735	15.536	62,37	37,63					16	10		
"	Poracin	8.957	25.974	25,63	74,37					7	11		
"	Poreci	14.800	649	95,82	4,18					11	—		
"	Ravaniţa	9.198	14.505	34,23	65,77					6	6		
"	Resava	18.798	17.657	51,53	48,47					12	14		
"	Timoc	766	15.900	4,59	95,41					1	15		
"	Zagladac	6.128	24.889	14,94	85,06					5	31		
"	Zaiectar	36.374	21.476	62,84	37,16					19	9		
"	Zvijd	19.456	3.977	83,02	16,98					11	4		
"	Jicea	3.335	50.067	6,22	83,78					2	28		
"	Jupa	2.283	22.998	9,44	90,56	341217	552988	38,15	61.85	1	9	221	322
Total general						408658	754118	35,13	64,86			265	432

Timoc vedem că majoritatea absolută reprezentată de Români se găseşte începând dela Dunăre. Astfel pornind dela Morava avem plasele: Pojorevat singură sub 50 %, adică 48,36 % rom. Mlava (74,17 % rom.), Poreci (95,82 % rom.), Clinci (94,35 % romani), Brza Palanca (89,72 % rom.), şi Negotin (62,37 % rom.). Al doilea rând mai spre sud de aceasta il formează plasele: Resava (51,53 % rom.), Zvijd (83,02 % rom.), Craina (70,29 % rom.), Promalie (92,88 % rom.), pe Timoc spre sud, Zaiecear (62,84% rom.), şi Bolievaţ (72,72 % rom.). Deci sunt 11 plase cu majoritatea absolută românească. Nimeni n'ar putea contesta un adevăr documentat în limita datelor oficiale. Ceea ce putem desprinde din aceste cifre, este că Românii dintre Morava, Dunăre şi Valea Timocului Jugoslav, reprezintă un număr de 452.492 suflete.

SANDU CRISTEA

UN ROMAN MACEDONEAN, IAURGIU LA SIGHIŞOARA

Anastasie Nicolae (Nicolae Macedoneanu, cum îi spun Sighişorenii — N. M., cum îşi tipăreşte el numele pe eticheta paharelor cu iaurt) e Român macedonean, aşezat nu de multă vreme „pe Târnave". A venit în ţară, ostenind ca mulţi alţii, să-şi facă o „umbră de gospodărie", în locul unui „rost" părăsit.

Mulţi au venit în acelaşi chip, părăsindu-şi cuibarul şi sperând să-şi facă o situaţie; au roit spre ţară, chemaţi de un glas ce nu se desminte chiar peste veacuri. Aceste peregrinări, simple strădanii personale în aparenţă, au servit şi servesc un rost istoric, fiind pilda nedesminţită şi mijlocul viu pentru îndeplinirea unui destin.

Neamurile lui au venit la fel ca el: bunicul (Nicolae Zisu) a ajuns primar în Măicăneşti, iar tatăl său (Anastasie Carastilu) a murit în timpul refugiului, în Moldova.

Cauzele adevărate ale acestui proces le caută mai uşor istoria. Motivele imediate le creiază nemulţumirile regimului, iar imboldul imediat care determină plecarea e exemplul celor plecaţi mai înainte.

Aşa a plecat şi Anastasie Nicolae, părăsind satul natal Paleoseli, în care apucase să vadă lumina zilei în anul 1893. Paleoseli e lângă Cobaiţa, aproape de Sanmarina, important centru românesc.

„Sunt tot Români la noi în sat. Sat frumos, avea şi şcoală românească, dar au închis-o. Acum se învaţă limba greacă, dar acasă toţi vorbesc româneşte. Biserica e tot grecească."

„In partea noastră e muntele Smoleka şi când te duci dimineaţa pe el, se vede Atena, la o distanţă de 6 zile cu piciorul".

„Apa e aşa de rece că vin mulţi din Lariţa (Tesalia) şi beau. Şi ori se vindecă, ori se curăţă (cei bolnavi). Am văzut eu cum le da sângele, domnule".

„Sunt munţi, că nu se poate circula decât cu catârii cu samare, între Albania şi Pind".

In 1909 a plecat, până la Colniţa cu catârii, de acolo cu maşina la Previţa, apoi cu vaporul la Pireu si mai departe cu vaporul românesc la Constanţa.

In țară a facut de toate. N'a avut astâmpăr și nici norocul nu i-a ieșit în cale. A stat la Nămoloasa, ajutându-și și tatăl în comerț; a plecat la Brăila, la un unchiu brutar; a lucrat apoi la București, la cârciuma macedoneanului Costică Zolia; s'a dus din nou la Brăila, la consăteanul său Gh. Haris, pe care-l ajuta la brutărie.

In 1913 pleacă voluntar la Silistra.

E chemat în Grecia, unde e luat sub arme, de unde scapă în 1921. Intr'un concediu militar (în 1917) se căsătorește.

Pleacă „din nou spre țară", în 1923, de data asta fără pașaport, lăsându-și soția care „nu avea curajul (să vie) că zicea că dacă mor eu, ea ce mai face". A venit clandestin, pe un vapor englez; s'a „înțeles" cu bucătarul căruia i-a dat 3 lire sterline.

De atunci colinda mereu țara, schimbând locul și ocupația, urmărit de nenoroc. A fost, pe rând, brutar, comerciant, a ținut lăptărie, a lucrat la industria electrică etc.

In 1938 a venit la Sighișoara. Numai fusese în Ardeal. S'a apucat să fabrice iaurt, pe care-l desface singur, în oraș. Lucrează mai mult iarna. Cumpără laptele dela femei din Albești, care vin dimineața, la oraș. Vara lucrează mai puțin. Pe zi, aprox. 20 kgr., din care 15 de vacă și 5 de bivoliță, scoțând 95 pahare de iaurt. Inainte cumpăra laptele de vacă cu 6 lei, cel de bivoliță cu 8 lei; acum (Maiu 1939) cumpără pe cel de vacă cu 8 lei și cel de bivoliță cu 10 lei. Paharul de iaurt se vinde cu 3 lei. Vânzare mare nu face, totuși iarna se trec uneori 2-3 sute de pahare. Clientela regulată se compune din: liceul de băeți, școlile primare, două restaurante și cinci familii.

Restauratorii nu-l văd cu ochi buni și nu vor să-i primească marfa. Are mult de furcă, în special cu micii comercianți sași.

Anastasie Nicolae a umblat mult și a văzut multe. L-a izbit mai ales rostul familiei și locul femeii, despre care-mi repetă mereu că e altfel decât la noi, la macedoneni". *„Nu există așa ceva să se remărite. Nu există divorțuri și așa ceva. Acolo besa-i besa (cuvântul e cuvânt). Nici dacă le mor bărbații nu se recăsătoresc, mai ales dacă au copii. Apoi acolo o taie neamurile dacă află că-și înșală bărbatu. Numai bărbatu dictează, fie că ai, fie că n'ai parale".*

Despre vieața trudită a lui Anastasie Nicolae am însemnat aceste rânduri, pentrucă seamănă cu a multora și nu exagerăm când spunem că reprezintă un caz tipic al unei întregi categorii sociale.

CORNEL IRIMIE

BINELE NU SA CUNOAȘTE

Ardea un cătun. In foc chiràia un șarpe. Un cioban păștea oile. El să apropie de foc și văzu șarpele care să zvârcolea în flăcări. Atunci îi zâsă: „Petre, Petre, întinde cavalul de mă scoate din foc că mare bine ț-oi face". Ciobanul întinsă cavalul; șarpele se încolăci pe caval; ciobanul îl scoasă din foc cu o smucitură, dar, câinele de șarpe, să încolăci la gâtul lui. Speriat ciobanul îi zâsă:

„Te-am scăpat: dece nu te dai jos?!

— Ei Petre, Petre, binele nu să cunoaște. Acuma o să te mănânc.

„Pă bine, dar așa ne-a fost vorba?".

Nici una nici două, șarpele se gătea să-l mănânce.

— Nu mă poți mânca fără judecată, zâsă ciobanul, să mergem să întâlnim trei judecători.

Plecară la drum. Mergând așa întâlniră un bou slab, slab de abea se ținea pe picioare. Șarpele și ciobanul îi spusără întâmplarea. Boul dete din cap și zâsă:

„Binele nu să cunoaște; eu când eram tînăr și duceam plugul stăpânul îm da iarma și mătășala, dar acuma, dacă am îmbătrînit și nu mai pot m'a lăsat să mor de foame.

Șarpele s'a bucurat zăcând:

„Hai Petre înainte".

Țâne, țâne și uite un cal slab mort; i-au spus și calului întâmplarea.

— ...Și i-am făcut atâta bine, a zâs ciobanul.

— Ei, binele nu să cunoaște. Eu când eram tinăr, stăpânul mă călărea fluerând și mă țăsăla și mă îngrija, cu orz și ovăz, dar acuma, după ce am îmbătrânit, m'a lăsat ca vai de mine, să alerg pe câmp după o gură de iarbă.

„Hai Petre înainte să întâlnim încă un rumân că tare mi-e foame".

Au pornit și țâne ici, țâne colea până le-a eșit în cale vulpea.

— „Fină, fină, i-a zâs șarpele, ete ce s'a întâmplat".

— Cum? Cum? ce spui? — N'aud, sânt surdă. Dă-te jos, că așa doi cum sânteți nu pot aude.

Șarpele s'a dat jos la picioarele omului.

— Ete fină, așa și așa s'a întâmplat — a zas șarpele.

— Cum? Cum? Dă-te mai departe că așa aproape cum sânteți nu aud.

Șarpele s'a dat mai departe și vulpia a zâs ciobanului.

— Ce ai în mână, Petre?

— Bâtă, a zâs ciobanul.

— Pă dacă ai bâtă ce te zăuiți de nu-i spargi capul?

Și ciobanul a ridicat bâta de i-a tocat capul. Așa a scăpat de moarte.

Și ditei prin esle și văzui că nu mai este; și luai un cotoi*) de-l lovii pe Curpatchin**) în picior. Și de atunci a rămas șchiop.

(Auzit dela mama)

GH. RAȚIU

*) Porecla lui Nicolae Dobre, mare bogătaș în sat.

**) Un os de picior.

NUNTA LA ROMANII DIN BULGARIA

(REGIUNEA LOMULUI)

Nunta se face — cu mici excepții — aproape în toate regiunile unde locuesc Românii — dela râul Timoc și până la orașul Nicopole, cam în aceleași condițiuni și cu aceleași forme și obiceiuri. Acum mulți ani, mireasa se putea răpi dela horă, ceșmea etc. „cu zoru". Dacă unui flăcău îi plăcea o fată din sat, chiar dacă ea nu-l vrea' el o lua cu forța, o ducea acasă la el și făcea nunta fără voia părinților ei. Autoritățile nu interveneau, socotind acest lucru, ca o tradiție. Mai târziu, statul bulgar a interzis acest lucru și dacă se întâmpla, primarul comunei intervenea, punea fata în libertate și preda autorității publice pe vinovați, care-și plăteau faptele cu închisoare corecțională, iar dacă se dovedea că fata era desonorată, lucrul mergea la judecată și fata primea mari despăgubiri. Astăzi răpirea fetelor nu se mai întâmplă. Dar totuși — până în curând — soția nu-și o alegea flăcăul pe placul său, ci o alegeau părinții băiatului. Ei căutau să fie „din familie", adecă sănătoasă, muncitoare, să cunoască lucru câmpului și al casei și să fie bogată, Se mai cerea ca ea să fie cinstită, adică să fi dat dovadă că ea a avut o „bună fetie" până acum și că în familia ei de origină nu se cunosc persoane care să trăiască cu mai multe femei, sau femei cu mai mulți bărbați, adică după expresia indigenă „să nu se fi făcut de râs". Familia, care a plăcut fata altei familii și vrea să o ia de noră în casă după fiul său, trimite în familia fetei „sfaturi" [1]), care fac înțelegerea între ambele familii. In așa caz — într'o sârbătoare — părinții băiatului „merg în casă" la părinții fetei, bine înțeles cu o ploscă de vin și cu un plocon, premeniți, după ce i-au înștiințat și aceea și-a dat adeziunea, mai iau și pe altcineva de ai lor, „bun de vorbă". După ce stau la masă și au băut și au mâncat, „din vorbă 'n vorbă", se aduce chestiunea la discuție. Voința „copiilor", adică a viitorilor soți, nu se ia în considerație. Dacă apar divergențe între ei, părinții se impun. Băiatul poate fi bătut de tatal lui și gonit pe câtva timp de acasă, iar fata n'are nici un mijloc ca să scape de această căsătorie impusă. Se face vorba ce zestre poate da părinții fetei. De obiceiu se făgăduește nescai vite după nuntă, iar de pământ se poate da cel mult un pogon după nuntă, iar restul, când va muri tatal fetei. Părinții băiatului făgăduesc că au să facă nuntă „cum se cade". Dacă doresc părinții fetei nunta sá fie cu lăutari sau cu „bande" [2]) trebue să se promită și asta, fiindcă nunta cu bande costă mai mult. Poate să se înțeleagă că părinții fetei să ajute pe cuscrii săi cu bani ceva, sau cu vin, sau cu ai de tăiat. Iar dacă părinții băiatului sunt săraci și ai fetei bogați, nunta poate s'o facă părinții fetei în contul zestrei, — bine înțăles — tot în casa băiatului. Dacă s'au înțeles perfect, fata dă viitorului soț odor [3]) — o cămașe bărbătească, lucrate de ea frumos, ciorapi, perină, prosoape etc. Din cauză că fata poate încă e mică sau săracă și nu a putut fi „bine îmbrăcată", adică nu și-a pregătit „ruba" [4]) părinții băiatului pot fi mai pretențioși la zestre. Părinții băiatului

1) pețitori.
2) muzică.
3) daruri.
4) Imbrăcăminte, daruri, prosoape, perini, lingerie etc.

sunt obligați să facă „rochiile de nuntă" ale miresei și ei trebuie să făgădu-
iască că au să le facă după gustul fetii și cu prețul și culoarea care le cere
ea. După această înțelegere se fixează și data logodnei. Câteodată logodna
urmează direct fără această înțălegere, fiindcă la logodnă se petrec aceleași
discuții și făgădueli. La logodnă. care se petrece numai la părinții fetei, masa
poate fi făcută cu lăutari sau muzică, ca și la o nuntă și trebue să fie invi-
tați câteva rude din partea ambelor familii. Pela terminarea mesei după a-
miază, după toate făgăduelile făcute se face un schimb de „inele" [5]) și se dau
daruri nu numai musafirilor dar și la cei din casă și la toate rudele. Darurile
constau în prosoape de borangic, [6]) perini, ciorapi, cămăși, ismene, pânză ne-
lucrată, numai țesută etc. toate lucrate de fată cu ajutorul mamă-sa. „Inelele"
în trecut n'au fost de aur. Au fost de argint și în cele mai multe cazuri de
aramă, cumpărate dela inelari ambulanți veniți din sudul Bulgariei sau co-
mandate la argintării în orașele apropiate de sat. După răsboiul mondial, cu
schimbarea vieții și nivelul cultural, aceste „inele" s'au înlocuit cu verighete
de aur comandate și cumpărate din oraș. La logodnă se făgăduiesc, care anume
locuri, grădini, livezi și vii vor fi date fetei. Și fiindcă aceasta are un caracter
de un contract verbal, care mai târziu în caz de neînțelegere poate merge la
judecată, locurile se numesc cu numele regiunilor din care fac parte și în fața
a câtorva martori, pentru ca să nu se promită unele și să se dea altele. Pe
seară, părinții băiatului dimpreună cu el și rudele lor care au asistat la lo-
godnă, cu daruri la gât, cu ploști în mână, pline cu vin se întorc pe jos pe
stradă cu muzica în frunte acasă la ei. Dacă e dintr'un sat întraltul, această
ceremonie e transportată cu căruțe cu cai.

După logodnă, în ziua nunții, într'o Duminecă sau altă sărbătoare mai
mai mare, când nunta se face „cu cinste", se duc și iau fata dela domiciliul
ei tot cu masa și cu muzică, fie cu „bande" fie cu lăutari și un toboșar. Dar
în ultimii ani după războiu fie ca să evite cheltueli mai multe, fie că nu se
înțeleg ambele familii, fata se ia de băiat „cu fuga", adică cu voia ei, cu a
băiatului și a părinților băiatului și fără știrea și voința părinților ei. Aceasta
se face pe'nserat dela horă sau ceșmea. Tot în aceeași seară după ce a aflat
părinții fetei de cele petrecute, se duce tatal fetei cu doi trei prieteni, ai lui
în casa părinților băiatului unde este fugită fata lui. Dacă au existat grave
neînțelegeri între ambele familii, tatal fetei mai ia cu el și un zom dela pri-
mărie, deobicei paznici de noapte cari îndeplinesc funcția de polițai. Aceasta
pentru ca să se evite bătăi și omoruri. Dacă fata a plecat fără voința părin-
ților săi, tatal ei spune câteva înjurături și amenințări, blestemă fata și pleacă.
In caz că s'a făcut „fuga" cu voia părinților fetei, tatal ei poate veni singur
în aceiași seară până la ușa casei, cheamă fata în prag și o 'ntreabă de
trei ori:

Spre exemplu:
— Cu voia ești venită Stanco?
— Cu voia — răspunde fata.
— Cu voia ești venită Stanco?
— Cu voia.
— Cu voia ești venită Stanco?
— Cu voia.
— Dumnezău să-ți ajute!
Și toată ceremonia s'a terminat.

5) Verighete.
6) Mătasă de casă.

Inainte de nuntă cu câteva zile, părinţii băiatului, cu el deampreună şi cu fata şi alte rude se duc într'o Duminecă, — după ce fata s'a luat „cu fuga" — şi cer „ertare". Inainte de a intra în casă, stau musafirii la pragul uşei. Tatăl băiatului întreabă:

— Ne primiţi la iertare?

Tatăl fetei răspunde:

— Să fiţi bineveniţi!

Atunci fata îngenunche la prag şi întreabă de trei ori:

— Mă erţi tată?

— Să fii iertată de mine şi de Dumnezău.

După aceste întrebări şi răspunsuri, ei sunt poftiţi în casă. Se pune masa şi să bea şi mănâncă.

Prima seară când a venit fata „cu fuga", părinţii băiatului chiamă în grabă rudele sale apropiate şi face „veselie" în casă.

Beau şi mănâncă, iar în curte cântă muzica unde joacă toţi flăcăii şi fetele din sat. Aceasta durează până pela ora 12. Această seară se numeşte „la mireasă".

In seara spre nuntă, de obicei Sâmbătă spre Duminecă, se petrece aceiaşi veselie şi această seară se numeşte „la fedeleş".[7]

Cu o săptămână înainte de nuntă, ambele familii îşi invită rudele şi prietenii să asiste la nuntă, fiecare familie învită în casa sa. Această invitaţie din vremurile cele mai vechi şi până în curând se făcea „cu plosca" cu vin. Deobicei un flăcău, o rudă apropiată a familiei, pleacă pela toate rudele familiei, indicate, cu o ploscă cu vin pe lângă gâtul căreia este pusă o cunună de flor, din casă în casă, îi vizitează, le dă să bea toţi din casă câteodată şi le spune că sunt invitaţi la nunta cutăruia. Acestea când beau zic:

— Hai să le fie de bine.

— Să dea Dumnezău — răspunde cel ce invită.

Se învită rudele şi dintralte sate.

In ultimii ani unii obişnuiau să trimită un bob de „cuişoare" adică caramfil, învelit într'o hârtie colorată făcută în forma de floare şi învită la nuntă. Astăzi obişnuiesc să trimită pe un om cu invitaţii.

Nunta se petrece în felul următor:

Dimineaţa pela ora 10, părinţii băiatului, care de azi se numeşte „ginere" se duc cu muzică şi trăsuri şi iau mireasa. Aceasta când nunta se face „cu cinste". Când fata e „cu fuga", n'au ce să mai ia fiindcă ea este deja în casa ginerelui. Odată cu luarea miresei se ia şi ruba, deobicei ladă sau garderobă pentru haine, pături ţesute frumos de diferite culori, perini, prosoape, cămăşi şi toate darurile ce trebuesc la nuntă. Se încarcă căruţele cu ele, fete mari stau în picioare şi sprijină încărcătura. Căruţele merg încet cu muzica în frunte, pe mijlocul satului şi pe străzile principale, toată lumea iese la poartă şi priveşte şi după numărul căruţelor sau alte trăsuri deduc de bogăţia rubei, fiindcă totul este pus în aşa fel în trăsuri ca să se vadă bine. La ieşirea din curtea fetei, toţi flăcăii se adună la poartă şi nu dau drumul să părăsească curtea, până ce nu li se plăteşte „vadra"[8] Aci se începe o tocmeală. In caz că tatal băiatului e bogat, vadra poate fi şi 1000 de leva. La neînţelegeri se întâmplă bătăi, chiar şi omoruri. Dacă sunt mulţumiţi flăcăii, de vadra ce li s'a dat strigă la plecarea trăsurilor: i-i-i-h-h-u-u-u-!

(Urmare în numărul viitor)

---

7) Fedeleş se numeşte un vas de lemn de vreo 5-10 kgr. în formă de butoiaş din care ţărani beau apă la câmp. 8) Un fel de amendă, pentrucă fata a părăsit „fetia" adică viaţa flăcăilor şi s'a măritat

CANTECUL LUI VIDU IN TIMOC

Când oi zâce de-o săcară
De-o săcară, de-o năgară,
S'a ivit Vidu pe ţară.
Nu mai vez boerime afară
Nici cocoane l-a'nplimbare
Copii mici la işitoare.
Avea de Vidu fioare.
Dară Vidu ce făcea?
Intr'o săntă dumineca
Pe mâni, pe oichi să spăla,
Chieba în umere şi-o loa
Pe drum la vale o apuca
Când din sat afar ieşea
Avea Doamne ce vedea:
Vedea neagră negureaţă
La mişloc cu boghindeaţă,
Au câtă frunză şi iarbă
Atâta oaste turcească,
Câtă frunză pe pământ
Atâta oaste de Turc.
Cu trii turci că e mai mult,
Da în mişlocu Turcilor
Sta o ală de Arap,
Câţ Turci că erea
La umbra lui că şedea,
Dară Vidu ce făcea?
Indărăt că să'ntorcia,
Când acasă că ajundja
Mumă-sa că îi spunea:
Lele muichiliţa mea
Da ştii mumă ce să faci
Doauă furci în brâu să ii
Şi pe drum la vale să apuci
Da Turci mumă, da nu turci
Pe Turci din drum să-i opreşti.
Da mumă-sa de-auza
Bătrână, aşa cum era,
Două furci în brâu că loa
Da torcea, da nu torcea
Pe Turci din drum că-i oprea
Da Turcii când o vedea
Nima că nu-o cunoştea
Decât Cara Mustafa
Că a fost la gosti la ea
Şi din gură aşa vorbea:
Turcilor, boerilor,
Măi mari cajedarilor
Este muma Vidului.
Dară Turcii de-auza
Toţ la ea că alerga
Şi pornea şi-o ispitea
Tot de Vidu o'ntreba,
Dară baba că ştiea
Un mormânt părăsit
Il ştia baba di de mult,
Cu deştiu că le arăta
Toţ Turcii că alerga,
Săbiile că le scotea
Şi'n pământ că le'nfidjea,
Dară baba că fudjea
Nima că nu o pricepea
Decât Cara Mustafa,
El din gură că vorbea:
Turcilor, boerilor,
Măi mari cajedarilor,
Să vez baba ne-a minţât
Că ete, ea a fugit
Şi după ea că să loa.
Ţâne-aici, ţine colea,
Până la poartă me-o scurta,
Dară baba că striga:
Vidule, copilule,
Al meu trandafirule
Ieşi afară de acia
Că mă taie Mustafa,
Dară Vidu de-auza
El afară că ieşea
Şi din gură aşa vorbea:
Ai mă Cara Mustafa
Futumi-ţi cădâniţa
Invăluită în feredjea
Şi fetiţa ce-oi avea,
Ce-o goneşti pe muica mea.
Iară Cara că vorbea:
Vidule, viteazule,
Vidule, ţăreanule,
Nu o gonesc pe muica ta,
Cu vorbă bună am venit
Că Turcii s'a măldărit
Pe tine să te prăpădească
Da pe galbin să-l oprească,
Numă atâta că vorbea
Şi îndărăt să'ntorcea.
Dară Vidu ce făcea?
Bine că să înarma
Şi la galbin să ducea,
Bine că mi-l neteza
Cu palma că mi-l bătea
Şi din gură aşa vorbea:
Ai galbine să mergem
Cu Turcii să ne bătem,
Că Turcii s'a măldărit
Pe mine să mă prăpădească
Dar pe tine să te oprească!
Dară galbini că vorbea:
Vidule, stăpânule,
In chilier că să intri
Să-ţ ii o verde basma
Să te ledgi la oichi cu ea,
Că eu de m'oi năcăja
In năori că aş sbura,
De vântu-ăl tare că oi da
Oichii din cap ţ-or sărea!
Dară Vidu să ducea
Şi-ş loa verde basma
Să lega la oichi cu ea
Pe galbin să'ncăleca
Puţân că mi-l năcăja
Şi galbin să'ntărâta
Şi'n cer frate că sbura
De vântu-ăl mare că da,
Nimica că nu-i păsa,
Galbin că să sloboza
In mişlocu Turcilor
Lângă ala de Arap,
Vidu că să deslega
Şi în Turci că se vedea
Da la arap ce-i făcea?
Cu dinţ că mi-l rupea
Cu picioarele-l bătea!

Comunicat de PĂTRA BOBU
din Com. Bregova Jud. Vidin

CRONICI

VIZITELE D-LUI GENERAL ION ANTONESCU LA ROMA ŞI BERLIN

Conducătorul Statului Român, Generalul Ion Antonescu, a făcut două călătorii, îndată după biruinţa Mişcării Legionare. N'au fost făcute în spiritul vizitelor democraţilor de ieri, care uitau de problemele arzătoare ale ţării lor în faţa unui pahar de vin la banchet. Generalul Ion Antonescu a mers ca să arate *clar* năzuinţele Statului Legionar şi dreptatea teritorială pe care o reclamă o realitate etnică.

Problema Românilor din Balcani a fost înfăţişată, ca una care urmează să fie rezolvată neapărat, constituind deci obiectivul unei discuţii diplomatice. Tot aşa s'a arătat care sunt temeiurile noastre în Ardeal şi teritoriile cedate.

Roma a trebuit să se cutremure în faţa atâtor milioane de Români, care sufere. Berlinul a putut să-şi dea seama câtă jertfă i s'a impus unei ţări, care, peste atitudinea trecătoare a unor politicieni aserviţi democraţiei, a avut un contact spiritual foarte semnificativ, precursor al legăturilor de astăzi.

Conducătorul Statului Român, omul care a cârmit un neam întreg pe calea destinului său, tocmai când conducători nepricepuţi şi trufaşi îl împingea la prăpastie, nu vrea să facă deosebirea între Românii de perte hotare şi cei din interior. Şi unii şi alţii sunt fiii aceluiaşi neam. Şi unii şi alţii îi smulge aceiaşi grije şi dragoste.

Generalul Ion Antonescu este Conducătorul Românilor de pretutindeni, aşa cum îl simt Românii de peste hotare ori unde s'ar afla ei.

Roma şi Berlinul au putut să-şi dea seama că România are un drept în Balcani, nu numai prin serviciul adus la desrobirea acestei peninsule de sub Turci, dar şi prin elementul etnic atât de întins şi atât de conştient.

Generalul Ion Antonescu a pus în lumină drepturi, pe care alţii, în miopia lor politică, le uitaseră cu desăvârşire.

Armata noastră a participat la desrobirea Balcanilor. Cultura noastră va fi aceia care va regenera spiritul peninsulei. Un popor numeros şi de tradiţie ca al nostru, îşi duce totdeauna misiunile până la capăt.

Aceste cuvinte ale generalului Ion Antonescu, răsună răscolitoare de mândrii şi drepturi româneşti:

„Istoria noastră oferă un spectacol unic: noi am păstrat intacte trăsăturile caracteristice ale rassei latine. Acelaş lucru se întâmplă şi cu graiul nostru, care este unul şi acelaş din Maramureşul cedat azi Ungariei şi până în Timoc.

Peste noi au trecut toate valurile barbare. Nimeni nu a isbutit să ne clintească din loc timp de 2.000 de ani, nimeni nu va reuşi să ne clintească nici peste un milion de ani.

Ne-am aşezat aici primii şi vom pleca cei din urmă".

„TIMOCUL"

GARDA DE FIER ŞI ROMANII DE PESTE HOTARE

Nu este o întâmplare că regăsirea neamului s'a făcut şi prin lupta şi sângele Românilor de peste hotare.

Românii de peste hotare, sub apăsarea nemiloasă a streinilor, în mijlocul cărora trăesc, şi-au găsit un ideal mângâietor: *imaginea unei Românii mărețe*. Toată suferinţa şi toată frământarea lor se topea, la gândul că departe, peste munţi şi ape, există o ţară *a lor*, liberă, deplin stăpână pe destinul său. Românii de peste hotare *vesteau*, într'un chip, *adevărata* ţară a Românilor.

Iată de ce, la păşirea pe pământul ei, tineri de 13—14 ani, *i-au sărutat* pământul, stropindu-l cu lacrima bucuriei.

Cine judecă asemenea fapte, îşi poate da seama de ce, odată ajunşi în ţară, aceşti oameni, deveneau *protestatari*. De unde gândul lor iniţial era contopirea în massa cea mare şi dăruirea *anonimă*, şi-l schimbau într'o dorinţă de luptă năprasnică pentru dreptate.

Aşa se explică de ce Românii de peste hotare, prin cei mai aleşi fii ai lor, s'au înregimentat în *Garda de Fier*, organizaţia avânturilor şi crezurilor de renaştere.

Căpitanul României a înţeles pe aceşti Români. Lupta lui a dus-o *voit* cu multă bizuinţă pe Românii de peste hotare. Prin asta vedea cea dintâi răsplată a idealurilor lor, care le determinaseră venirea în ţară.

Macedo-românii au dat un număr impresionant de soldaţi disciplinaţi ai Gărzii de Fier. Lupta şi jertfele lor, au făcut ca atunci când se vorbeşte de Românii de peste hotare în Garda de Fier, să nu se înţeleagă decât *Macedo-românii*. Şi pe bună dreptate. Ceilalţi Români de peste hotare au dat un număr mai restrâns de luptători, deşi jertfele lor n'au lipsit. Este de amintit acea personalitate *Ion Belgea* din Banatul Jugoslav. Macedo-românii au avut 26 de jertfe, pe când Timocenii, una: colonistul *Nistor Popescu*.

Garda de Fier a avut un răsunet nemaipomenit în rândurile Românilor de peste hotare. Bătrânii le vorbeau copiilor de o Românie nouă, iar tinerii *ardeau* de dorul de a merge în ea. Speranţele lor de trai mai bun, şi-le puseră în Căpitanul Corneliu Zelea Codreanu. Din acest motiv asasinarea lui le-a împăienjenit ochii şi întunecat minţile. Ei nu mai aveau cuvânt nicăeri. Se simţeau Români rătăcitori, fără stăpân, fără ideal.

Biruinţa legionară le-a readus aceleaşi idealuri, întărite, iar dragostea lor acum au cui să o reverse: României visate de ei!

FLOREA FLORESCU

DREPTATE NAŢIUNII

In ziua de 6 Septembrie 1940, Mişcarea Legionară prin acţiunea energică a generalului Ion Antonescu şi a D-lui Horia Sima, a înlăturat dela conducerea Statului un regim nefast ai cărui oameni, după ce au confiscat în mâinile lor omeneşti toată puterea publică, tot sufletul şi geniul unui popor, crezând că ei sunt Statul, ei sunt poporul, ei sunt zei în contra lui Dumnezeu, plecând dela principiul că, atât timp cât este în joc interesul superior al Statului, orice s'ar face pentru apărarea lui nu poate aduce nici un fel de atingere Justiţiei, au comis fapte nedemne de geniul uman, trimiţând la moarte pe cei mai buni fii ai noştri, fără forme, fără judecată, în dispreţul principiilor de drept şi libertate pentru care omenirea a luptat de secole, eşind din bezna întunericului, făcând dreptul suveranul lumii şi ucizând însuşi sufletul ei.

Dar argumentul pe care l-au folosit „*Salus rei publicae suprema lex esto*", pentru a săvârşi fapte demne de triburi barbare pierdute în negura timpurilor, se întoarce tot aşa de bine în contra lor.

Ce amenajamente pot să mai aştepte?

Cel care urcă nebuneşte deasupra, trebue să cadă dedesupt, cel care se consideră infinit, infinitul va fi lovitura cea mai puternică.

Ce au făcut? Desfăşurarea evenimentelor ne-au dovedit! Ce-au spus ei? Minciuni!

Consecinţa: au căutat să distrugă naţiunea, grăbindu-se cât mai aveau timp să ia totul şi apoi să treacă frontiera pentru a-şi petrece restul vieţii în linişte. Erau ei oare de bună credinţă? Nu! Acel care este convins că tot ceeace a făcut, a făcut pentru binele Patriei, nu e laş, nu fuge, ci vine în faţa justiţiei şi răspunde de faptele sale.

Da, ei au făcut totul pentru a distruge naţiunea!

Persoana este un lucru sacru, deci ea este inviolabilă. Dar naţiunea nu are oare caracterul unei persoane, nu are ea un suflet, nu este ea o persoană vie cu o viaţă garantată de penalitatea Dreptului? Sau din contră ea este ceva împotriva căreia este permis totul? Da, naţiunea este o persoană, deci ea este inviolabilă! A ucide un om este o crimă! Ce înseamnă a ucide o naţiune? Cum trebue calificat acest fapt? Ei bine, faptul de a o livra ultragiului public, de a o viola, de a-i răpi onoarea este cea mai odioasă crimă pe care o naţiune nu poate s'o suporte, ea trebue să lupte, ori învinge ori moare!

Ruşinea va fi ştearsă de revoluţia legionară, în frunte cu generalul Antonescu.

Marele Curent al Revoluţiei curge regulat, invariabil, invincibil ca şi forţele naturii. Aceasta înseamnă cucerirea în interior a României de către Români! Curentul revoluţiei nu poate fi oprit de nimeni, fiindcă el porneşte din adâncul sufletului naţiunii şi oricine va încerca să-l oprească, va pieri!

Revoluţia legionară va cuceri ceeace s'a pierdut, ca va face dreptate Naţiunei umilite şi batjocurite, reintegrând-o în drepturile ei fireşti, va uşura respiraţia şi face dreptate Românilor de pretutindeni, cari şi-au aţintit ochii asupra ei şi aşteaptă mântuirea!

GH. FLORESCU

INSEMNARI

NUMARUL ROMANILOR DE PESTE HOTARE

1. Numărul Românilor de peste hotare înainte de sfâşierea hotarelor.

ŢARA UNDE SE AFLĂ:	Nr. ROMANILOR
Albania	120.000
Bulgaria	280.000
Grecia	250.000
Rusia	1.100.000
Serbia	637.123
Ungaria	100.000
Istria (Italia)	3.000
America	500.000

2. Numărul Românilor de peste hotare după sfâşierea granițelor.

ŢARA UNDE SE AFLĂ:	Nr. ROMÂNILOR
Albania	120.000
Bulgaria	289.000
Grecia	250.000
Rusia	3.062.509
Serbia	637.123
Ungaria	1.404.898
Istria (Italia)	3.000
America	500.000

Deci numărul total al Românilor de peste hotare este de 6.266.530 suflete.

ELEVII INSTITUTULUI ROMAN DIN SOFIA CARE AU FOST PREMIAŢI

Anul şcolar 1933—1934.

Clasa I.
1. Mustricu Dumitru 8,38 — aromân din Sofia.
2. Nicola Gh. 8,15 — român din Stanotârn Vidin.

Clasa II.
1. Moldovanu Lucia 9,79 — româncă din ţară.
2. Moche Florica 9,19 — aromână din Sofia.

Clasa III.
1. Ceacu B. Ceacu 8,77 — român din Ceacu—Călăraşi—România.
2. Roman Florea 7,96 — român din Stanotârn—Vidin.

Clasa IV.
1. Ţvetcu Boris 9,35 — român din Sofia.

Anul şcolar 1934—1935

Clasa I.
1. Peltechi Anastas 8.81 — aromân din Peştera
2. Micata Cristea 7,91 — aromân din Sofia.

Clasa II.
1. Nicola Gheorghe 8,96 — român din Stanotârn Vidin.

2. Mustricu Dumitru 8,81 — aromân din Sofia.

Clasa III.
1. Moldovana Lucia 9,61 — româncă din ţară.
2. Moche Florica 9,33 — aromână din Sofia.

Clasa IV.
1. Ceacu B. Ceacu 8,76 — român din ţară.
2. Roman Florea 8,69 — român din Stanotârn—Vidin.

Clasa V.
1. Andreescu Maria 8,55 — româncă din ţară.
2. Raţiu Gheorghe 8,29 — român din Cozlodui Rahova.

Anul şcolar 1935—1936

Clasa I.
1. Samargescu C-tin 8,94 — aromân din Giumaia
2. Lioliu Constantin 8,79 — aromân din Giumaia

Clasa II.
1. Săndulică Robinzon 8,67 — român din Bregova
2. Colciu Ghenadie 8,44 — român din Stanotârn

Clasa III.
1. Nicola Gheorghe 9,52 — român din Stanotârn
2. Vancu Constantin 9,18 — român din Stanotârn

Clana IV.
1. Moche Florica 9,45 — aromână din Sofia.
2. Anghel Ion 8,70 — român din Novo Selo Vidin.

Clasa V.
1. Roman Florea 9, — român din Stanotârn·
2. Ceacu B. Ceacu 8,38 — român din ţară.

Clasa VI.
1. Bonea Boian 8,98 — român din Cozlodui Rahova.
2. Raţiu Gheorghe 8,89 — român din Cozlodu Rahova.

Anul şcolar 1936—1937

Clasa I.
1. Cazareanu Gh. 8,49 — român din Somovit Nicopole.

Clasa II.
1. Gavrizi Nicolae 8,88 — aromân din Giumaia·
2. Samargescu C-tin 8,61 — " " "

Clasa IV.
1. Nicola Gheorghe 9,41 — român din Stanotârn Vidin.

Clasa V.
1. Moche Florica 9,55 — aromână din Sofia.
2. Anghel Ion 8,78 — român din Novo-Selo Vidin.

Clasa VI.
1. Roman Florea 8,93 — român din Stanotârn Vidin.
2. Ceacu B. Ceacu 8,40 — român din Ceacu-Călăraşi-România.

Clasa VII.
1. Bonea Boian 9,15 — român din Cozlodui Rahova.

Anul şcolar 1937—1938

Clasa I.
1. Gavrizi Sterie 9,63 — aromân din Giumaia.
2. Lilia Nicola 9,45 — româncă din Cutova Vidin, domiciliată în Sofia.

Clasa II.
1. Cazareanu Gh. 8,81 — român din Somovit Nicopole.

Clasa III.
1. Gavrizi Nicolae 8,60 — aromân din Giumaia.
2. Samargescu C-tin 8,19 — aromân din Giumaia.

Clasa IV.
1. Săndulică Robinzon 9,32 — român din Bregova Vidin.
2. Ţancu Florea 8,42 — român din Kirimbeg Vidin.

Clasa V.
1. Nicola Gheorghe 8,89 — român din Stanotârn Vidin.
2. David Florea 8,27 — român din Podem Plevna,

Clasa VI.
1. Moche Florica 9,23 — aromână din Sofia.
2. Deşu Hristea 8,21 — român din Găureni Plevna.

Clasa VII.
1. Roman Florea 8,78 — Român din Stanotârn Vidin.
2. Gherasim Ion 8,22 — Român din Stanotârn Vidin.

Clasa VIII.
1. Bonea Boian 8,86 — român din Cozlodui Rahova.
2. Brezoiu Petre 8,71 — român din Bregova Vidin.

Anul şcolar 1938—1939

Clasa I.
1. Moche Speranţa 9,92 — aromână din Sofia·
2. Chiurci Dumitru 8,99 " " "

Clasa II.
1. Gavrizi Sterie 9,56 — aromân din Giumaia.
2. Budiş Sanda 8,14 — româncă din ţară.

Clasa III.
1. Damu Mihai 8,42 — aromân din Bistriţa.

Clasa IV.
1. Bădea Crum 8,16 — român din Şeu-Vidin·
2. Gavrizi Nicolae 8,02 — aromân din Giumaia'

Clasa V.

1. Săndulică Robinson 8,99 — român din Bregova Vidin.
2. Colciu Ghenadie 8,24 — român din Stanotârn Vidin.

Clasa VI.

1. Nicola Gheorghe 9,08 — român din Stanotârn Vidin.
2. Damianov Ștefan 8,30 — român din Stanotârn Vidin.

Clasa VII.

1. Moche Florica 8,76 — aromâncă din Sofia.
2. Deșu Hristea 8,37 — român din Găureni Plevna.

Clasa VIII.

1. Roman Florea 8,82 — român din Stanotârn Vidin.

Anul școlar 1939—1940

Clasa I.

1. Chiru Elena 9,18 — româncă din Sofia.

Clasa II.

1. Moche Speranța 9,25 — aromână din Sofia.
2. Perceli Dumitru — aromân din Cepino Peștera.

Clasa III.

1. Gavrizi Sterie 9,23 — aromân din Giumaia.
2. Munteanu Lilia 8,36 — româncă din Sofia.

Clasa IV.

1. Damu Mihai 8,36 — aromân din Bistrița.
2. Cazareanu Gh. 8,33 — român din Somovit Nicopole.

Clasa V.

1. Gavrizi Nicolae 8,03 — aromân din Giumaia.
2. Bădea Crum 7,75 — român din Bregova Vidin.

Clasa VI.

1. Săndulică Robinzon 8,64 — român din Bregova.

Clasa VII.

1. Nicola Gheorghe 9,09 — român din Stanotârn Vidin.
2. Damianov Ștefan 8,54 — român din țară.

Clasa VIII.

1. Vancu Constantin 8,33 — român din Stanotârn Vidin.

2. Gavrizi Mircea 8,24 — aromân din Giumaia.

BACALAUREAȚI

Anul 1937—1938

1. Bonea Boian — român din Cozlodui-Rahova, cu media 7,80.
2. Andreescu Maria — româncă din țară, cu media 7,40.

Anul 1938—1939

1. Florea Roman — român din Stanotârn (Slanotrăn)-Vidin, cu media 8,80.
2. Ghericociu Vasile — aromân din țară, cu media 7,60.
3. Ion T. Gherasim — român din Stanotârn, cu media 7,40.

Anul 1939—1940

1. Moche Florica — aromână din Sofia, cu media 8,20.
2. David Florea — român din Podem-Plevna, cu media 7,40.
3. Lucivici Bronislav — român din București, cu media 7,40.

UN ADEVĂR SPUS DE ALȚII

Profesorul Șt. Romansky în Carte etnographique de la Nouvelle Dobroudja Roumaine. (Extrait de la revue de l'Académie de sciences Bulgares (XI). Sofia, 1915), la pag. 7—8, scrie textual:

„Après les recherches dialektologiques de M. le proj. Lj. Miletic dans les pays bulgares de l'Est il devint clair [1]) que, même au moment de la de'livrence, la population bulgare qui habitait le territoire de la Nouvelle Dobroudja roumaine d'aujur d'hui ne datait pas de longtemps, et qu'elle s'y était établie surtout au cours du XIX s. „De la Valeé de Provadia, en prenant la voie ferée actuelle pour frontiére, et de la mer Noire, prés du village d'Imrihor, jusq'au Danube au Nord, je n'ai pas pu trouver, écrit M. Miletic, un seul endroit à population bulgare indigène. C'est á peine si, dans la région de Silistra et de Toutrakan, „il subsiste tout près du Danube, des restes insignifiants de l'élément bulgare de jadis dans ce pays [2]).

[1]) V. ses ouvrages: La vieille population bulgare de la Bulgarie du Nord—Est, Sofia 1902, et Das Ostbulgarische, Wien 1903, (éd. de l'Académie de Sciences).

[2]) Miletic: La vieille population, etc. p. 19.

RANDURI DIN TIMOC

Fragment dintr'o scrisoare

„Rindurile primite, au fost pentru noi o fericire. Cîte piedici n'am întîlnit în viața noastră, în fața căror încercări n'am fost puși în ultimii ani! Cine nu ne-a lovit? Iată, acum și natura hotărîse să ne încerce și încă cît de crunt. Din această încercare noi am ieșit nevătămați — ce fericire! Și eu cred, sunt sigur, că acel mal, către care se îndreaptă ochii noștri, către care noi mergem zi și noapte, este aproape... Fie chiar și în ceață, el se desemnează, eu îl văd... El este atît de frumos, ne atrage cu o putere magnetică atât de mare... Eu simt, eu știu, că acel moment, pisc al vieții, cînd va fi împlinit visul, adevăr al celor mai mari oameni, e aproape de noi. Iar acest moment, care va aduce dreptate pentru toți, la mai multă lume, va fi mamă și a bucuriei noastre visate! Din focul năprasnic al omenirii, rug al lumii întregi, vom primi și noi, fiecare în parte, flăcările propriei noastre fericiri...

Va fi primăvară atunci. Vor străluci senine cerurile. Și noi, fără frică, vom sta unul lângă altul, — cine va putea atunci să ne despartă? Nu, nimeni nu va voi aceasta! Pentru că nimeni nu va avea folos din *despărțirea de frate!* Unul lângă altul vom fi, cu privirile însetate, ațintite spre zările nemărginite. În jurul nostru va fremăta în valuri bucuria înmugurită.

Ieșiți din suferințele trecutului, cu zîmbetul pe buze, vom păși senini spre luminile viitorului... Și noi vom fi frați, — nouă ne vor fi și alții frați, și astfel!"...

A. A. DIANU

UN ARTICOL APĂRUT ÎN ZIARUL „AXA"

În ziarul „*Axa*" (Anul IX, Nr. 27, din 6 Decembrie 1940), sub titlul *O vecină mofturoasă*, a apărut următorul articol:

Un lucru este cert: Bulgaria este singura țară balcanică — înainte de adeziunea României la politica Axei și Pactul tripartit — care, prin revendicările sale teritoriale, era oarecum de partea Berlinului și Romei.

Intre timp lucrurile s'au schimbat. Bulgaria o știe. Căci România și-a modificat fundamental structura internă — prin venirea la cârmă a mișcării legionare. România nu numai că este un stat mai mare, dar rămâne și mai puternic. In o atare situație, Bulgaria — unde încă o formă guvernamentală veche, poate aduce surprize — nu și-a revizuit atitudinea. Ea înțelege solitar să formuleze revendicări, ca și când noi n'am avea interese acolo unde ea vorbește numai de ale ei; ca și când n'ar avea de dat nimănui socoteală.

Bulgaria învechită în sistemul de guvernare, uită de o minoritate românească în Bulgaria, Grecia; uită de o minoritate românească în Jugoslavia. Pentru ea este un fleac ieșirea la Marea Egee, pe când a ne lua sub ocrotire minoritățile noastre de peste Dunăre, este un lucru greu.

Dacă actualii conducători ai Bulgariei ar cântări bine lucrurile, ar trebui să nu se aventureze în pretenții. O judecată dreaptă arată că între Morava și răsărit de Vidin, România este țara care trebue să-și spună cuvântul. Regiunea este într'adevăr compact românească. Asta ca să se știe. Paloșul dreptății va fi necruțător.

O SCRISOARE A CĂPITANULUI

Ziarul „*Armatolii*" în numărul 14 din 5 Ianuarie 1941, publică o scrisoare în facsimil a Căpitanului, în care se amintește *Timocul* și pe care o transcriem:

Dragă Domnule Stan,

Iartă, că după obiceiu, scriu pe simplă c. p. Mulțumesc pentru frumoasele volume dăruite Legiunii. Eu, unul eri l-am primit și până astăzi l-am citit tot. Deci și articolul D-tale și al D-lui Brânzeu, pe care nu-l cunosc personal. Sunt frumoase. Almanahul întreg e frumos și mult educativ, nu numai pentru cei din Pind și din Timoc, dar și pentru acei dela noi de acasă.

Aceia stau sub robia armelor vrășmașe, iar noi ne sbatem în robia patimilor, a viciilor noastre de tot felul. Este greșit când se spune că robim la jidani, căci mai înainte de asta suntem robii patimilor din noi: venalitatea, lașitatea, invidia, hoția, lenea, desfrâul și luxul, reacredința, neiubirea, lipsa simțământului jertfei. Incât „problema jidovească" este în ultima analiză o „problemă românească". Desbrăcați pe o mie de oameni de sdrențele de mai sus, veți vedea cum va străluci în ochii lor hotărîrea și veți vedea ce va mai rămâne a 2-a zi din problema jidănească și *din problema bieților Români din Pind pentru care nimeni nu are curajul să flatare sabia la București, pentru ca Bulgarul să vadă numai sclipirea ei.*

S'a terminat spațiul, deci cu regrete, la revedere. Trăiască Energia.

Corneliu Z. Codreanu

TELEGRAMA G-RALULUI ANTONESCU

La întoarcerea triumfală a d-lui General *Ion Antonescu* din cetatea eternă a latinității, unde a purtat cu mândrie și deplină demnitate, flacăra sfântă a dreptății românești, susținând pe lângă toate acestea, o cauză ce ne este scumpă tuturor: *cauza Românilor din Valea Timocului* (Bulgaria și Jugoslavia), Societatea Culturală „Timoc", înțelegând gestul de mari speranțe petru viitorul acestor crucificați de atâta amar de ani, i-a trimis o telegramă de adâncă mulțumire și recunoștință, la care Domnia Sa a binevoit să răspundă, prin următoarele rânduri profetice: „*Vă mulțumesc pentru sentimentele exprimate în telegrama dumneavoastră și vă asigur de solicitudinea mea continuă pentru Românii de pretutindeni*".

(ss) GENERAL ANTONESCU

URAREA DE CRĂCIUN PENTRU ROMANII DE PESTE HOTARE LA RADIO ROMANIA

In primul Crăciun de sfâșiere a Neamului, dar și de biruință în veac a Mișcării Legionare, în zilele acestea triste pentru întreaga românime, s'a adresat dela postul de Radio-România un cuvânt de mângâere, de speranțe, Românilor rămași peste hotare, așteptând să vină și pentru ei ziua adevăratei biruințe. Cuvântul cald, de frate, spus în graiul dulce al Străbunilor, a străbătut văzduhurile, ducând acolo în depărtări, în sufletele sângerate, balsam răcoritor și încrederea în destinul luminos al neamului întreg. Ei simt astăzi mai mult ca oricând mâna ocrotitoare a unui Stat național legionar de mândrie, de demnitate și de eroism.

ROMANII DIN BULGARIA DUPA LIMBA VORBITĂ IN 1934

Limba „vorbită" din 1934 cerută în statistica bulgară este un supterfugiu. De oare ce până atunci minoritățile se înregistrau după origina etnică și limba maternă ca să se prezinte micșorate ca număr, anumite naționalități, s'a adoptat noua normă: limba vorbită, adică limba uzuală.

Recensământul poate fi însă prin el atacat ca fals, fiindcă găsim cu limbă vorbită — adică „uzuală" câte 1 singur român. Iată de pildă, două orașe unde există câte un român care vorbește românește — binențeles singur: Bresnic și Razlog.

Orice comentariu este deci de prisos.

CE SE PETRECE IN TIMOC

In Comuna Cutova, Jud. Vidin. Cetățenii sunt foarte mult persecutați de către autoritățile bulgare.

Persecuția se face în modul următor: Locotenentul din Com. Stanotârn, dă ordin militarilor sau pâzitorilor de noapte, ca 5—6 cetățeni să se ivească la „Ștabă" la ora 8 seara. Insă unii din cetățeni nu se duc seara, ci se duc dimineața. Atunci locotenentul îi pălmuește bine, spunându-le că nu-i trebue acuma să vie, ci seara. Iar unii din cetățeni se duc seara și îi bate foarte mult, fără să le spuie de ce, spunându-le numai atât: că, dacă vor vorbi românește, îi va chema să se iscălească, precum vrea să se ducă în țară. Unii din cetățeni se plâng la autorități, însă fără nici o urmare. Acestea se repetă în fiecare zi. In sat sunt agenți puși de autoritățile bulgare, ca să supravegheze cine vorbește românește și îi cheamă numaidecât la „Stabă". Funcțiile acestea le îndeplinesc mai mult profesorii care sunt în comună, pentru a învăța băeții.

Apoi, în sate, s'a introdus ca Miercurea și Sâmbăta, câte o oră, femeile să învețe limba bulgară, însă a fost în zadar, că nimeni nu s'a dus și au lăsat metoda aceasta barbară.

Din Comuna Stanotârn Jud. Vidin. Suntem urmăriți la orice pas ca să nu vorbim limba maternă și dacă vorbim românește suntem globiți 2000 leva și bătuți ca Cristos.

Dacă avem lemne vechi pentru iarnă suntem globiți 2000 leve, căci vor să cumpărăm altele noi dela stat prețuindu-le după placul lor. La cules de porumb am fost urmăriți prin porumb să vadă dacă vorbim românește și dela fie care car de porumb ni s'a luat câte trei patru săpete de porumb. Aceasta nu s'a petrecut de când lumea. Eu am fost bătut pe talpă căci dece am vorbit românește. Sunt două probleme, care va fi una din ele: 1, Sau ne mutăm în România sau la munte printre bulgari ca să ne bulgarizăm.

Dacă va veni delegația romanească este imposibil să nu ne mutăm căci chiar locotenentul din sat a promis că va omorî câți-va oameni.

Așteptăm cu nerăbdare delegația romanească să ne mutăm.

TIMOCUL

REVISTĂ DE LUPTĂ NAȚIONAL-CULTURALĂ

Redactor: FLOREA FLORESCU

Inscrisă la Trib. Ilfov No. 400/1938, S. I. Com.

REDACȚIONALE ȘI ADMINISTRATIVE:

Depozitul pentru librării este la Oficiul de Librărie, Str. Carol, 26, București.

Manuscrisele, cărțile pentru recenzat și tot ce privește redacția se trimit pe adresa: FLOREA FLORESCU, Str. Vaselor, 44, Scara V, Etaj II, București.

Tot ce privește administrația societății Timoc, se trimit pe adresa: ANDREI I. ANDREI, Strada Octav Cocorăscu Nr. 84, București IV.

Abonamente:

Particulari	150 „
Societăți particulare	500 „
Instituții de Stat și străinătate . .	1000 „

PREȚUL
20 LEI

Tip. „Fântâna Darurilor", Calea Plevnei, 11 — București